

Kultuuripäevad Annabergis – rituaal või traditsioon?

Kui Bonni äärelinnas asuva Annabergi lossi seinad oskaksid kõnelda, siis võiks nad Eesti Rahva Muuseumis museaalina arvele võtta. Lisaks kolletunud tapeedile, viltuvajunud maalidele ja pragunenud krohvile on nendel seintel talletunud sedavõrd paks kiht väliseesti kultuuripärandit, et mõnekümne aasta pärast annaks see uue põlvkonna ajaloolastele ja etnoloogidele hea uurimismaterjali, mille kallal nokitseda. Aga seinad paraku ei kõnele. Kõneleda saavad vaid need, kellel on olnud võimalus selle kihi tekkeloo tunnistajateks olla.

Minu jaoks oli see neljas kord veeta kevadine nädalavahetus armsaks saanud Annabergis heade sõprade ja Eestist saabunud kultuurisaadikute muhedas ja vahetus seltskonnas. Ühtlasi on see neljas kord, kui mul on palutud läbielatud kirjalisus vormis taaselustada. Õnnetuseks on varasematel aastatel midagi pakilist vahele tulnud või siis on tint ootamatult ära kuivanud, aga seekord läks teisiti.

Sedapuhku algas kõik reedel, 31. märtsil 2017. Annabergi tee olid sõita võtnud enamasti need, kes on saanud väärt kultuuriüritusest varasematel aastatel maitse suhu või siis tunnevad kedagi, kes teavad kedagi, kes säärest kogemust oma nahal on tunda saanud ja sellest ligimestele pajatanud. Ja osalejad ei pidanud ka seekord kahtlema. Esimene õhtu oli pühendatud teatrile. Eesti-Saksa sugemetega näitleja **Toomas Täht** esitas Lot Vekemansi monoetenduse “Juudas”, kehastades piiblitegelaseks, kellele on seni teiste “Raamatu staaride” kõrval omistatud mõnevõrra vähem tähelepanu. No Jumalaga on igapäev oma suhe ja omad sotid klaarida, nii ka minul, laskumata siinkohal detailidesse. Etendus oli aga kahtlemata huvitav elamus ja seda mitte ainult mõtlemapaneva monoloogi tõttu, vaid ka tänu võimalusele suhelda näitlejaga esmalt tema kukla või siis peegli kaudu. Iseenesest huvitav vaatenurk. Hiljem siiski ka näost näkku. Õhtu muudugi ei päädinud selle etendusega, sest järgnes kohtumine näitlejaga ja võimalus esitada talle kõikvõimalikke ja -võimatuid küsimusi on miski, mis kodueesti teatripublikule just eriti sageli osaks ei saa. Edasi jätkus tööseksioonides – tantsulaulud ja kõik sinna juurde kuuluv.

Laupäeva hommikul, kui kultuuripublik taas mõnevõrra terasem oli, jätkusid kultuuripäevad kirjanduspeatükiga. Teemaks ei olnud huumor, kuigi kalendris ilutsev 1. aprill oleks andnud aluse seda eeldada. Programmis seisis hoopis “Tagasitulekud:

Eesti ajalugu nüüdiskirjanduses“ ning loengupidajaks Eesti kirjanik, esseist, publitsist, raadioajakirjanik, ajaloolane, kunstiteadlane ning teoloog (heal-lapsel-mitu-nime) **Peeter Helme**. Varasema annabergikogemusega kultuurihuvilisena olen pannud kõrva taha, et on lugupidav ilmuda kohale kauge külalise sulest sündinud raamatuga (või mitmega), et paluda see/need autoril signeerida. See oli vist esimene kord, kus minu kohtumine raamatuga toimus enne minu kohtumist selle autoriga. Ma pean silmas kultuurpäevade konteksti mõistagi. Tundsin uhkust, et olin, olgugi et 24. tunnil, läbi töötanud esimese peatüki lektori värskest raamatust “Sügaval läänes”, et mitte väga võhikuna paista. Üllatus oli aga suur, kui seekordne ettekanne erines varasemate aastate jankausilikust ja urmasvadiilikust esinemismudelitest, mis seisnes autori teoste ettelugemise viimase enda suu läbi. Sedapuhku tuli ettekandmisele hoopis teaduslikum ülevaade uemast Eesti ilukirjandusest, mille sündmused leiavad aset minevikus, valdavalt vist 20. sajandi keskpaigas, kui mälu mind alt ei vea. Jällegi huvitav vaatenurk, mille peale annab tulla. Intrigeeriv oli aga see, et kirjanduskriitik ei jätnud oma arvamust iga tutvustatava teose kohta sugugi enda teada ning mitmel korral sadas kriitikanooli tihedamalt kui kiidusõnu. Mis seal salata, seda suurem huvi tekkis tema enda kirjanikuande väljaselgitamiseks. Paraku ei kergitanud ka küsimuste-vastuste voor saladusteloori kõneleja enda raamatute kohalt ja seda ettekäändel, et tegu ei ole ajalookäsitlusega ning seetõttu ei haaku teemaga. Autogrammi sain siiski kätte ja ka raamatu plaanin ühel päeval kindlasti lõpuni lugeda, mis sest, et selle pinnalt tekkivad küsimused peavad jääma ootama järgmist kohtumist kirjanikuga.

Kirjandus andis teatrepulga üle antropoloogiale ning publiku ette astus **Marko Veisson**. Esimest, aga mit-

Hiljuti aasta eurooplaseks valitud **Marju Lauristin** jagas kuulajatega oma europarlamendisaadiku kogemusi ja nägemust maailma asjadest.

Fotod: Frank Rockstroh

te viimast korda sel päeval. Helsingi ülikooli doktorant jagas omi mõtteid teemal “Moodsa Eesti rituaalid”, arutledes rituaali mõiste üle ning püüdes seda piiritleda võrrelduna traditsioonide, tavade ja harjumustega. Teema oli nii sütitav, et publik ei mällanud rahulikult teadlaste mõtteid ära kuulata, vaid kasutas julgelt tema viisakusest pakutud võimalust huvi korral küsimusi esitada. Ka mina ei suutnud kiusatusele vastu panna, sest alates esimestest hetkedes peale painas mind retooriline küsimus, kas Annabergis toimuvad Eesti kultuuripäevad on “moodsa väliseesti rituaal” või lihtsalt aastatega väljakujunenud traditsioon. Seda viimast on ta kindlasti, aga kahtlemata sisaldab see ka mitmeid rituaalseid toiminguid. Vähemalt minu jaoks.

Söömad söödud, joomad joodud ning kopsud värske hapnikuga õhutatud, saabus kultuurihuviline kuulajaskond lõunapausilt tagasi, et imelda omapärast kunstistiili viljeleva **Pastaca** ehk **Ramo Tederi** ehk **Marko Veissoni** ansamblikaaslase joonis-

tusi. Autori alias ei jäta ruumi kujutusvõimele. Tõesti, kõik 200 seintelet kinnitatud joonistust olid tehtud pastakaga. Kuidas, miks, kui kaua, millest inspireerituna jne olid vaid mõned paljudest küsimustest, millega tagasihoidlikku kunstnikku pommitati. Kahtlemata väga omanäoline ja oma lihtsuses, samuti kui originaalsuses, muljetavaldav. Vaja on vaid A4 joonistusploki paberit, istumis- ja paberialust ning võimalikult odavat pastapliiatsit. Taustaks sobib mistahes häirimatu jutuvada, näiteks mõni kultuurpäevade ettekanne, nagu üks vastvalminud pilt elavalt tõestas. Kohalolijate vahel toimus ka spontaanne kõige-odavama-pastaka-kotist-väljajätsimise-konkurss. Võitja küll omanimelist joonistust ei saanud, aga sai kunstniku heakskiidu, mis on kindlasti heaks motivaatoriks edaspidi veelgi odavamaid pastakaid soetada. Tõsi, ega kunstnikuga samaväärset kasutusoskust sellega ei kaasne, aga teadmine väärt töövahendi omamisest on ka midagi väärt.

järgneb lk 4

Kultuuripäevad Annabergis

1

Toimetaja veerg

2

ÜEKNi täiskogu koosolek Stockholmis

Ülevaade Eesti Vabariik 100 üritustest

3

Viilma võttis üle Välis-Eesti piiskopkonna juhtimise

ESTO 2019 saab alguse Helsingist

Lühidalt

Kohtumisõhtu Meeli Tui-Lorenzliga

4

Märtsiküüditamise aastapäev Berliinis

Kõlni Eesti Kooli külastas lasteteater Trumm Eestist

Kultuuripäevad Annabergis

Frankfurdi Eesti Kooli teatritrupp osales teatريفestivalil

5

“Teater kohvis” – ühemehe rändteater

Teatrikohver Berliinis

KAMA2 ehk Berliini Eesti Kultuuripäevad

6

KAMA2 ehk Berliini Eesti Kultuuripäevad

7

“Eesti Raamat välismaal 1944–2010”

Tiptasemel džässmuusikute kontsert kodupubliku ees

Hollandi eestlased loovad laulupeo traditsiooni

8

Pilk ette

Sport

Kuulutused ja teated

Peeter Helme.

Kunstnik Pastacas oma loomingust rääkimas.

Toomas Täht etenduses “Juudas”.

Toimetaja veerg

Emadepäev on ikka maikuu oodatud tähtpäevade hulka kuulunud. Eestis hakati mai teisel pühapäeval emadepäeva tähistama 1928. aastast. Aktused ja üritused muutusid ametlikuks ja väga pidulikuks. Lasterikkad emad said sel puhul tasuta pealinna sõita, neile korraldati pidulik lõuna ja kontsert teatris Estonia. Nõukogude ajal emadepäeva riiklikult ei tähistatud.

Tänapäeval korraldatakse emadepäeva puhul lasteaedades, koolides ja kultuurimajades pidulikke kontserte ja koosviibimisi. Alates 1998. aastast kuulutab Eesti Naisliit Estonia kontserdisaalis välja aasta ema. Seekord oli aasta ema valimisel mõru maitse juures, sest naisliidu esimees Siiri Oviir ütles 19. aprilli ETV "Ringvaate" saates, et üksikemal võib küll palju lapsi olla, ent aasta ema tiitlile ta kandideerima ei sobi. Nimelt on aasta ema statuudis kirjas, et aasta ema kandidaadiks saab esitada vaid abielus oleva naise. "Te ei kujuta ju ette, et me valiksime aasta emaks naise, kel on küll, tõesti, jah, palju lapsi, kuid igal jõululapäeval tutvustatakse uut isa," teatas Oviir. Oviiri väljütlemine vallandas ühiskonnas pahameelelaine ja arutelu, kas mitte poleks aeg seda kriteeriumit muuta. Käivitati allkirjade kogumise kampaania, et see nõue tühistada. Osaliselt Oviiri sõnavõttus ajendatuna, kuid ka läbi ajaloo vallasema põlatud staatusest inspiratsiooni saades kirjutas luuletaja Kristiina Ehin sõnad ansambli Naised Kõõgis esitatud laulule "Aasta ema", mis tänu oma humoorikusele aasta ema valimise teemal pingeid maha tõmbas. Ehini arvates on üksikemad kangelased.

Tänavu aasta emaks valitud Heli Veeber leiab, et reglementi, mille kohaselt sellele tiitlile saab kandideerida vaid abielus naine, kellel on vähemalt kaks last, võiks muuta. Tema arvates tuleks leida selline lahendus, mis rahuldaks kõiki naisi ja emasid. Igale lapsele on tema ema tähtis ja vajalik. Lapse suureks ja tubliks inimeseks kasvatanud ema väärrib austust ja tänu. Olgu ta siis abielus, vabaabielus või lahutatud. **Karin Aanja**

Koosoleku delegaadid ja külalised Stockholmi Eesti Majas.

Foto: Ülle Ederma

ÜEKNI täiskogu koosolek Stockholmis

21.–22. aprill toimus Stockholmi Eesti Majas Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) täiskogu aastakoosolek. Osalesid delegaadid 11 liikmesmaast: Ameerikast, Austraaliast, Inglismaalt, Kanadast, Leedust, Lätist, Rootsist, Saksamaalt, Soomest, Tšehhist ja Venemaalt, puudus Ukraina saadik. EÜSLi esindasid esimees Maie Kisis-Vainumäe ja aseesimees Meeli Bagger.

Pärast koosoleku avamist sai sõna tervituseks EV suursaadik Rootsi Kuningriigis pr Merle Pajula.

Tööpäevade jooksul kuulati ära ÜEKNi eelmise aasta tegevus- ja majandusaruanded, revisjonikomisjoni aruanne, arutleti ning määrati kindlaks tegevussuunad ja kinnitati eelarve käesolevaks aastaks.

Ettekanne tegi ka Rahvuskaslaste programmi nõukogu esindaja, hr Andero Adamson. Tema sõnavõttu teemaks oli "ÜEKN ja Rahvuskaslaste programm". Muu hulgas mainis Adamson, et Euroopa riikide seas paistab Eesti silma välismaal elavate rahvuskaslaste suure hulga poolest. Eestlaste koguarv on ligikaudu 1,1 miljonit, millest välismaal elavad rahvuskaslaste moodustavad vähemalt 15%. Praegu toimiv "Rahvuskaslaste programm 2014–2020" on kolmas ning ta on jätkuvalt eelmistel perioodidel (2004–2008 ja 2009–2013) tehtule, panustades eestluse arendamisse välismaal. Programm lähtub eelkõige "Eesti keele arengukava 2011–2017" meemest, kuid on seotud ka mitme teise strateegilise alusdokumendiga nagu "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" ja "Lõimuv Eesti 2020". Programmi eesmärk on, et välismaal elavatel eestlastel oleks side Eesti ja eesti kultuuriga, nende võimalik taaspöördumine kodumaale oleks lihtne ning kasvaksid võimalused levitada välismaal Eesti kohta objektiivset infot ja talletada väliseesti kultuuripärandit. Programmi aastane eelarve on u 750 000 eurot. Väga suurt rõhku pannakse väliseesti koolide toetamisele, nt keskmiselt rahastatakse aastas 90 kooliprojekti. Iga-aastaselt toetatakse ka Euroopa eesti koolide õpetajate kokkusaamisi emakeelepäeval, sel aastal Brüsselis.

Eelmise teemaga haakus EV Kultuuriministeeriumi asekancleri pr Anne-Ly Reimaa esinemine teemal "Eestisse tagasipöördumise toetamisest". Informatiivses sõnavõttus said kuulajad teada nii mõnegi huvitava fakti, nt et EV põhiseaduse § 36 järgi on igal eestlasel õigus Eestisse tagasi pöörduda. Tagasipöördumise toetust on võimalik saada, kui kodumaalt on ära olnud vähemalt 10 aastat. Ma-

jandusliku toetuse maht ei ole suur, kuni 2000 eurot inimese kohta. Integratsiooni Sihtasutus tegeleb otseselt toetuse jagamisega, lisaks sellele nõustab, jagab teavet ja osutab moraalsel tuge ja igat tagasipöördumise juhtumit vaadeldakse eraldi ja otsustatakse eraldi. Toetuse jagamisel on prioriteetseks lastega pered. Aastatel 2010–2012 programmi "Talendid koju", mille algatas Eesti Tööstus- ja Kaubanduskoda, raames naasis Eestisse tagasi 27 inimest keskmise vanuses 20–30 aastat. Praegu kasutatakse portaali "Working in Estonia", et kutsuda Eestisse tööle kvalifitseeritud tööjõudu. Eelmisel aastal oli Eestis sisseränne suurem kui väljaränne.

Seejärel sai sõna pr Heilika Pikkov Riigikantseleist, Eesti Vabariik 100 välisprogrammi toimkonna liige. Pikkov tutvustas juubeliüritusi, mis kestavad 2017. aasta aprillist 2020. aasta veebruarini. (vt lk 3)

Koosoleku üheks päevakorra punktiks oli vahearuande tööd, esitas Marit Davey Ühendriikidest, pildiraamatuga "Eestlased laias maailmas – Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu liikmesmaade lugu". Pildiraamat on ÜEKNi kingitus Eesti Vabariigile 100. sünnipäeva puhul. Raamat peab valmima 2018. aastaks.

Marcus Kolga Kanadast andis ülevaate Tallinnas asuva Okupatsioonide muuseumi omanike plaanidest, kavandatavatest ümberehitustest ja ekspositsioonide rõhuasetuse muutustest. Järgnenud elavate arutluste käigus, otsustati hetkel jääda äraootavale positsioonile.

ESTO tuleb taas

Koosoleku teisel päeval tutvustas Sirle Sööt, ESTO 2019 peakomitee esimees, ürituse esialgseid plaane. ESTO esimesed päevad (27.–28.06.19) on Helsingis, seejärel kaks päeva Tartus (29.–30.06.19) ja neli päeva Tallinnas (1.07.–4.07.19). Soomes toimuvat organiseerivad sealsed väliseestlased. Eestis toimuv programm oleks koostöös Eesti Meestelaulu Seltsiga ja Tartu ning Tallinna linnavalitsustega. Peakomitee roll on hoida kõiki üritusi kontrolli all ja infot vahendada, kaasates kõiki ÜEKNi liikmesmaid ja väliseesti organisatsioone. Hea viis kõigi kaasamiseks oleks teema päevad: nt Kanada õhtu, Ameerika õhtu, temaatilised peod. Kuid kava on veel täiustamisel ja ESTO korraldajad ootavad soovitusi ülemaailmselt.

Laupäeva pealelõunal toimus Rootsi Eestlaste Liidu (REL) ja Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) eestvedamisel rahvusvaheline konverents "Läänemere piirkonna

juolgeolek – ajalooline vaade ja tuleviku väljakutsed". Peakõnelejateks olid Saksa ja Poola suursaadikud Stockholmis, kaasatud olid ka olulised valdkonna eksperdid ja poliitikud mõlemalt poolt Läänemerd.

Pärast Krimmi annekteerimist Venemaa poolt on julgeolekupoliitika muutunud olulisemaks kõikide Läänemere riikide jaoks. Suurendatud on kaitsekulutusi ja tihendatud on koostööd omavahel ja NATOga. Konverentsi eesmärk oli luua rahvusvaheline arutelufoorum kaasates valdkonna asjatundjaid, tegevpoliitiku ja kodanikuaktiviste.

Konverents keskendus Läänemere piirkonna julgeolekule nii ajaloolisest perspektiivist kui ka tuleviku vaadates. Konverentsi esinejatena astusid üles Saksa suursaadik dr Hans-Jürgen Heimsoeth ja Poola suursaadik Wiesław Tarka, ajaloolased David Linden Rootsist ning Ilmar Metsalo Soomest, Euroopa parlamendi liige Gunnar Hökmark, Atlandi Nõukogu Põhja-Euroopa direktor Anna Wieslander, suursaadik Eitvydas Bajarūnas Leedu Välisministeeriumist, Läti parlamendi ELi komisjoni esimees Lolita Čigāne, Rootsi kindralmajor ja julgeoleku ekspert Karlis Neretniece, Saksa Välissuhete Nõukogu direktor dr Jana Puglierin, prof Matthew Rhodes George C. Marshalli nimelisest Euroopa Julgeolekuõpingute Keskusest Saksamaalt, dr Mike Wimmerstigi Rootsi Kaitseuringute Keskusest ning Riina Kaljurand, Rahvusvahelise Kaitseuringute Keskuse teadur ja Lennart Meri konverentsi direktor. Päeva lõpetas kokkuvõttega dr Björn von Sydow, Riigipäeva kaitsekomisjoni ja Balti koostöögrupi esimees ja Rootsi riigikaitse konsultatiivkomisjoni esimees.

Korraldajatena said sõna RELi esinduskogu esimees Leelo Pukk, ÜEKNi ja Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimees Marju Rink-Abel ja Elisabeth Bauer Konrad Adenaueri Fondist. Kokkuvõtte tegid Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimees Marcus Kolga ja RELi esimees Sirle Sööt.

Konverents sai teoks tänu Konrad Adenaueri Fondi ja NATO toetusele ning Lätlaste Keskorganisatsiooni Rootsist, Läti-Rootsi Ühingu, Leedu Keskorganisatsiooni Rootsist, organisatsiooni Frivärld, Poola Saatkonna ja Eesti Saatkonna abile. Konverentsi oli võimalik jälgida ka otseülekanandes (upnorth.eu).

Konverentsile järgnes pidulik õhtusöök ja tants Urmas Lattikase bändi saatel tähistamaks ühtlasi RELi 60. juubelit. **Meeli Bagger**

Pakume võimalust tellida ajalehe Eesti Rada PDF-versiooni!
PDF-versioonil on värvilised fotod ja selle aastatellimus on soodsam kui paberväljaandel. Vormista tellimus kas endale või sõbrale (20 eurot/aasta) juba nüüd, saates vastava sooviga kiri aadressile EestiRada@yahoo.de

EESTI RADA

Eesti Rada
Eesti Ühiskond Saksa Liitvabariigis häälekandja
Vanim väliseesti väljaanne
Asutatud 1945. aastal

Peatoimetaja/Chefredakteur: Karin Aanja
Tellimine/Abonnement:
Aastatellimus
Euroopas 25 EUR
Vastutav toimetaja Saksamaal/
Verantwortlicher Redakteur
Deutschland:
Maie Kisis-Vainumäe
Väljaspool Euroopat 28 EUR
Tudengitele 15 EUR

Kaastöötaja/Mitarbeiter: Meeli Bagger
Eesti Raja konto:
Estnische Volksgemeinschaft
in der BRD
Konto nr:
IBAN:
DE64200700240440011504
BIC/SWIFT: DEUTDEDBHAM

Toimetus Saksamaal/
Redaktion Deutschland:
EESTI RADA
Maie Kisis-Vainumäe
In der Gracht 10
D-51105 Köln
tel: 0221/83 47 03
faks: 0221/830 31 03
e-mail: EestiRada@yahoo.de

Toimetus Eestis/
Redaktion Estland:
Karin Aanja
Lille 6, 75201 Aruküla
Raasiku vald, Harjumaa
tel: (+372) 53 929 684
Küljendus: Karin Aanja
Trükikoda: Bookmill, Tartu
Kuulutused, reklaam/
Anzeigen, Reklame:
1,00 EUR/cm²
alates 50 cm² – 0,80 EUR/cm²
alates 100 cm² – 0,70 EUR/cm²
alates 200 cm² – 0,60 EUR/cm²
üle 300 cm² – 0,50 EUR/cm²
Leinakuulutused:
Kahe veeru laiselt:
1 cm kahel veerul – 5 EUR
Toimetus jätab endale õiguse
toimetada ja lühendada kaastöid
ning kirju nende selguse huvides.
Avaldatud artiklite sisu eest
vastutavad allakirjutanud.

Lühidalt

● Eurosaadik Yana Toom ja riigikogulased Olga Ivanova ja Oudekki Loone saatsid peaministrile ja Keskerakonna esimehele Jüri Ratasele pöördumise, milles kutsuvad teda korrale sõnavabaduse piiramise pärast. Pronkssõduri juurde lilli viinud Ivanova andis 9. mail intervjuu Vene propagandakanalile Sputnik, mida Keskerakonna juhatus taunis. Samuti pronkssõduri juurde lilli viinud Loone pälvis aga tähelepanu "Aktuaalsele kaamerale" antud intervjuuga, kus ta muu hulgas ütles, et kui liitlased ei oleks Teises maailmasõjas võitnud, siis ei oleks meil täna Eesti riiki.

● Euroopa Komisjon tõstis Eesti tänavust majanduskasvu prognoosi 2,3 protsendile tulenevalt investeeringute ja ekspordi kasvust. Eesti prognoos on suurem kui euroalal, mille sisemajanduse kogutoodangule (SKT) prognoosib komisjon 1,7 protsendilist kasvu, vahendas "Aktuaalne kaamera".

● Turu-uuringute ASi üle-eestilise küsitlusest selgus, et võrreldes aprilliga on kõige enam kasvanud Reformierakonna toetus, seda 5% võrra. Toetus on möödunud kuuga võrreldes kasvanud 1% võrra ka EKRE, sotsiaaldemokraatide, Vabaerakonna ja roheliste jaoks. Kõige suurem kaotaja on Keskerakond, kelle toetus on kuu ajaga langenud 4%. Sama palju on oma toetusest kaotanud ka IRL, kelle toetusprotsent langes aprillikuu 8%-lt 4%-le.

● Reformierakondlane Kristen Michal ütles, et Reformierakonna valimisprogramm Tallinnas näeb ette, et kogu haridussüsteem alates lasteaiast peab olema eestikeelne.

● Keskerakonna kandidaat Tallinna linnapea kohale sügisel toimuvatel kohaliku omavalitsuse valimistel on praegune tegevlinnapea Taavi Aas.

● Eesti Rahva Muuseumi (ERM) on alates selle avamisest septembri lõpus külastanud üle 200 000 inimese, kes on toonud piletitulu üle miljoni euro. ERMi direktor Tõnis Lukas soovib oma tööd jätkata ka pärast ametiaja lõppu järgmise aasta alguses.

● Peagi algav Eesti ELi esistumise tähtsündmus on digikonverents, mis toob Tallinnasse Prantsusmaa uue presidendi Emmanuel Macroni, Saksamaa valitsusjuhi ja ülejäänud ELi riigijuhid.

● Töötuse määr oli tänava esimeses kvartalis 5,6 protsenti, tööhõive määr 66,3 protsenti ja tööjõu osalemine määr 70,2 protsenti ning töötute arv oli tänava esimeses kvartalis 38 400, aasta tagasi samas kvartalis 43 600.

● Eestis tähistati lähenevat Euroopa Liidu sünnipäeva ja Eesti Euroopa liikumine kuulutas seekord aasta eurooplaseks Euroopa Parlamendi liikme Marju Lauristini, tänu kelle tööle on Eesti riigi kaalus Euroopa Parlamendis oluliselt tõusnud. Lauristin tõdes, et praegu Euroopa Liidus keeruline aeg, kuid ühenduse lagunemist tema ei näe.

● Peaminister Jüri Ratas ning riigisekretär Heiki Loot osalesid 8. aprilli pärastlõunal Peterburi Jaani kirikus tänujumalateenistusel ja kontserdil, millega tähistati 100 aasta möödumist eestlaste meeleavaldusest autonoomia toetuseks. Kirikus avati mälestustahvel 100 aasta taguse meeleavalduse meenutamiseks. Üritused toimusid Eesti Vabariik 100 tähistamise raames.

Ülevaade EV 100 üritustest

Stockholmis toimunud Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu täiskogul tutvustas Eesti Vabariik 100 välisprogrammi toimikonna liige Heilika Pikkov Eesti Vabariik 100 üritusi, mis kestavad 2017. aasta aprillist 2020. aasta veebruarini.

EV 100 avatähtsuseks oli 16. aprillil üle-eestiline rahvatank. Sel päeval möödus 100 aastat Eestimaa kubermangu ühendamisest Liivimaa kubermangu põhjaosaga, mille tulemusena tekkis Eesti riigi kontuur. Rahvatank toimus läbi Eesti, mööda tolleaegset piiri. Juubeliüritused lõpevad 2. veebruaril 2020, mil möödub 100 aastat Tartu rahupeingu sõlmimisest.

Programmi fookuses on lapsed ja noored. Programmi läbivaks lauseks on: Teeme Eestile kingitusi! Näiteks kingitus "Igal lapsel oma pill" on kantud unistusest, et igal Eestimaa lapsel oleks võimalik õppida pillimängu. Täna on selle projekti raames soetatud juba üle tuhande muusikainstrumenti.

Lisaks suursündmustele on planeeritud rida valdkondlikke projek-

te. Siinkohal olgu nimetatud vaid mõned.

Arhitektide ühisprogramm näeb ette korrad väikeste kohtade südamikud, linnakeskused. Filmi- ja teleprogrammi raames valmivad uued filmid ning seriaalid, nagu näiteks A.H. Tammsaare "Tõde ja õigus" I osa põhjal valmiv mängufilm, uus animafilm "Lotte ja kadunud lohed" jpm. See valdkondlik projekt hõlmab ligi kolmandiku juubeliürituste eelarvest.

2018. aasta jooksul ilmub "Eesti saja aasta lugu" kajastav 44 raamatut koosnev sari. Samanimeline teatrisari on aga ühiskingitus, mis käivitub selle aasta sügisel ja kestab 12 kuud. Igal kuul sünnib üks lavastus, mis käsitleb viimase 100 aasta ühte aastakümnet. Projekti osaleb 22 eesti teatrit.

Ajavahemikul 1. juuli kuni 31. detsember 2017, mil Eesti on Euroopa Liidu eesistuja, käivitub "EL eesistumise programm", hõlmates ligi 150 üritust.

Mastaapseima projektina on planeeritud 15.08.2018 ülemaailmsed koristustalgud "Teeme ära" mille

käigus tahetakse kogu maailm ära koristada ja mis oleks eestlaste kingituseks maailmale.

10. juulil 2017 toimub projekt "Soome 100 Eestis" suursündmuse ühine kontsert Vabaduse väljakul ning samal päeval mängivad 100 meeskonda mõlemal pool Soome lahte omavahel jalgpalli.

Projekt "Eesti Euroopa avalikus ruumis" kaudu tahab Eesti end tutvustada maailma suurlinnades. Toimus konkurss ning võitjaks osutus Estonian Banksy, Edward von Lönngus, loovlahendusega "Digi-tänavakunst", kus grafiti on põimitud ajaloo ja digitehnoloogiaga. Näiteks üks piipu popstutav eesti talumees, nii nagu ta 100 aastat tagasi välja nägi, pannakse liikuma digitaaltehnikaga abil ning animeeritud ta kas lehvib möödajale või vangutab peab. **Meeli Bagger**

EV 100 äppi on võimalik alla laadida www.ev100.ee. Samas on leida väga palju juubeliga seonduvat infot.

Viilma võttis üle Välis-Eesti piiskopkonna juhtimise

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku (EELK) peapiiskop Urmas Viilma võttis üle EELK Välis-Eesti piiskopkonna juhtimise, kuna senine piiskop Andres Taul (80) siirdus alates 1. aprillist emerituuri.

3. aprillil Kanadas Torontos toimunud Välis-Eesti konsistooriumi erakorralisel istungil osalenud peapiiskop Urmas Viilma tänas teenekat väliseesti vaimulikku pikaajalise ustava teenistuse eest eestlaste vaimulikul teenimisel ning andis piiskop emeeritus Andres Taulile üle EELK elutööpreemia.

Kanadas, Ameerikas, Austraalias ning Põhja- ja Kesk-Euroopas tegutsevaid eesti kogudusi ühendav EELK Välis-Eesti piiskopkond moodustus pärast eesti pagulaste poolt eksiilis asutatud iseseisva Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kiriku (E.E.L.K.) ühinemist luteri kirikuga Eestis 2010. aastal.

Kuni kirikute ühinemiseni täitis Andres Taul E.E.L.K. peapiiskopi ülesandeid eksiilkiriku konsistooriumis Torontos. Oma pika vaimulikute kestel on Tartu Ülikoo-

Peapiiskop Urmas Viilma ja piiskop Andres Taul.

Foto: peapiiskopi kantsleeri

li audoktor Andres Taul teeninud vaimulikuna eestlasi Inglismaal, Ameerika Ühendriikides ja Kanadas. Ühinemisejärgses EELK Välis-Eesti piiskopkonnas tegutses piiskop Andres Taul EELK peapiiskopi abilisena.

Piiskop emeeritus Andres Taulil ja peapiiskop emeeritus Andres

Pöderil on mõlemal suured teened kahe eesti luterlasi ühendava kiriku ühinemise lõpule viimisel 2010. aastal. Tänu kirikute ühinemisele on käesoleval aastal võimalik tähistada EELK kui Eesti vaba rahvakeriku 100. aastapäeva ülemaailmses sündmusena. **ER**

ESTO 2019 saab alguse Helsingist

XII ESTO päevad toimuvad 2019. aasta 27.–28. juunil Helsingis, 29.–30. juunil Tartus ja jätkuvad Tallinnas üldlaulupeo toimumise tähe all.

ESTO 2019 korraldamist arutati 24. märtsil Eesti Suursaatkonnas Helsingis, kuhu olid kogunenud lisaks ESTO 2019 Peakomitee liikmetele kohalike eesti ühingute esindajad.

ESTO 2019 peamine eesmärk on tuua üle maailma laialipillutatud eesti kogukonnad taas kokku, tugevdada globaalset eestlust, eesti meelt ja ühtekuuluvustunnet. Määravaks ajavahetuseks on üldlaulu- ja tantsupidu, mis algab 5. juulil 2019. Seepärast algabki ESTO nädal varem, et võtta aega aruteludeks ja ühistegevusteks Helsingis, Tartus ja Tallinnas.

ESTO 2019 algus Helsingis on sümbolise tähendusega. Soomes on suurim eesti kogukond, mis on aga killustatud ja hapra eesti identiteediga. Kohaliku eestlaskonna inspireerimiseks ja toetamiseks toimubki traditsiooniline Rahvuskongress Helsingis, kus arutatakse, kuidas võõrsil elades saab eestlaseks kasvada ja jääda ning oma päritolu üle uhkust tunda.

Tartusse jõuab ESTO 29. juunil 2019. Osavõtjate arvuks planeeritakse umbes 2000. Kahe päeva jooksul toimuvad mitmesugused üritused, sh ESTO ühendkongress, linnapea vastuvõtt ERMis, öölaulu- ja tantsupidu jne. Tartu Ülikooliga saavad kõige tihedamalt olema seotud noorte kongress (osalejate vanus kuni 30), millega tutvustatakse ka Tartu Ülikoolis õppimise võimalu-

ESTOde ajalugu

Esimene globaalne eestlaste kokkutulek, hilisema nimega ESTO, toimus Torontos aastal 1972 ning edaspidi on ESTO toimunud iga nelja aasta järel. 1976 Baltimores, 1980 Stockholmis, 1984 Torontos, 1988 Melbourneis, 1992 New Yorgis, 1996 Stockholmis-Tallinnas, 2000 Torontos, 2004 Riias, 2009 Münsteris, 2013 San Franciscos.

si, ning lastevanematele mõeldud seminaritöötoad eesti keele omandamisest välismaal, et innustada vanemaid eesti keelt lastele edasi õpetama. **ER**

Lühidalt

● Vabaerakond valis 23. aprillil erakonna uueks esimeheks Artur Talviku, kes oli ainsa kandidaadina üles seatud. Talviku sõnul pole sügisel kolmandat sünnipäeva tähistava erakonna töö tulemused valijateni jõudnud ja erakond peab tulevikus enda poliitika ja maailmavaate selgemini nähtavamaks tegema.

● Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) valis 13. mail toimunud suursaadik erakonna uueks esimeheks Helir-Valdor Seederi, kes vahetab sellel kohal välja Margus Tsahkna. Üldkogust võttis osa 643 IRLi liiget, kellest hääletas 632. Seederi poolt hääletas 322 liiget. Teise kandidaadi Kaia Iva poolt hääletas 304 liiget.

● Riigi eelarvestrateegia läbirääkimiste raames leppis valitsus kokku magustatud jookide maksustamise määrad. Maksustamise eesmärk on suunata tarbijat kasutama tervislikumaid jooke ja mõjutada magustatud jookide tootjaid vähendama toodete retseptides suhkrut. Riigieelarvesse oodatakse sellest alates 2018. aastast tulu 24 miljonit eurot.

● Eesti haridus- ja teadusminister Mailis Reps sai kuueenda korda emaks, sündis tütar. Mailis Reps on abielus lätlasest Agris Repšiga, kes töötab Riias vandeadvokaadina. Nende peres kasvavad Richard (sündinud 2004), Elizabeth (sündinud 2006), Karl Robert (sündinud 2007), Henry Roger (sündinud 2011) ja Frederick (sündinud 2014). Reps on tegus naine, kes on alati suutnud edukalt ühendada oma töö- ja pereelu. Tegemist on ainsa poliitikuga, kes on saanud ministriks oleku ajal lapse. "Kui ma ei saa tööle pühendada vähemalt poolt oma tähelepanust, siis tuleb uus haridusminister otsida," lausub Reps aprillikuus.

● Välismaalastest vangide arv on Soome kinnipidamisasutustes kiirelt kasvanud ning enamuse karistust kandvatest välismaalastest on eestlased. Pikka aega olid teisel kohal venelased, kuid nüüd on nende positsiooni endale saanud iraaklased. Esimese viie hulka mahuvad ka leedulased ja rumeenlased. Välismaalastest vangide arv Soome kinnipidamisasutustest viimase kümne aastaga kasvanud 75 protsenti.

● Filmi American Beauty ("Tabamatu ilu") staar ja eesti-ameerika päritolu näitleja Mena Suvari saatis Eesti peaministrile Jüri Ratasele tungiva kirja, milles väljendas oma toetust veebruaris riigikogu liikmete poolt algatatud seaduseelnõule karusloomafarmide keelustamiseks Eestis 2028. aastaks.

● Õppus Kevadtorm toimus tänava 8.–26. maini Lääne- ja Ida-Virumaal. Tänavusest suurõppusest. Lisaks Eesti kaitseväelastele osales selle aasta õppustel ligi 2300 kaitseväljalast kolmeteistkümnest välisriigist, edastas kaitseväge peastaap. Enam kui kaheksasaja kaitseväljalasega osales Kevadtormil NATO lahingugrupi juhtriik Ühendkuningriik, teine suurim välisosaleja oli Saksamaa, kes saatis Eestisse ligi 400 kaitseväljalast.

● Maikuu keskel toimunud Lennart Meri konverentsi seekordseks teemaks oli "Kas enne koidikut on kõige hämaram? Sõda usaldusele ja kuidas seda võita". Konverentsil arutleti maailma ees seisvate tõeliste kriiside üle ning otsiti võimalusi, mis neist võiksid kerkida. Konverentsist võttis osa Euroopa Liidu välisteenukse kõrge esindaja Federica Mogherini ja Soome riigipea Sauli Niinistö.

Ekki küünalde süütamine oli esialgu planeeritud õues, siis tuule tõttu tuli seda teha Berliini Eesti Majas.

Märtsiküüditamise aastapäev Berliinis

Küüditamisohvrite mälestuspäeval 25. märtsil 2017 süütasime ka Berliinis küünlad kõigi ohvrite mälestuseks. Küüditamise teemast üldisemalt rääkis sissejuhatuseks Andres Kahar.

Pärast Kahari sõnavõttu vaatamise ühiselt noore režissööri Martti Helde filmi "Risttuules", mis räägib Erna Tamme (mängib Laura Peterson) ja tema perekonna loo alates küüditamisest Siberisse kuni kaua igatsetud kodumaa pinnale naasmiseni. Lugu põhineb Erna reaalsetel kirjadel oma mehele Heldurile.

Miks on filmil selline pealkiri? Režissöör vastab sellele nii: "1940. aastatel olid eestlased ida- ja lääne-

tuulte meelevaldas, ühes võõra võimuga tõi tuul kaasa küüditamised. Filmis on inimesed staatilised, ainult tuul liigutab objekte. See toob kaasa kontrasti liikumise ja liikumatuse vahel."

See tugevalt eksperimentaalne film oli sellisel päeval ja sissejuhatatud meeleolus vaadates äärmiselt mõjus, kõnetav, meelde jääv ja liigutav. Tõeliselt visuaalne meistriteos. Filmil on nüüdseks olemas ka saksakeelsed subtiitrid ja see kannab pealkirja "In the Crosswind".

Ürituse korraldasid Berliini Saksa-Eesti Selts, Berliini Eesti Kultuuriselts ja Berliini Eesti Maja.

Silvi Wiezer

Triin Tüvi, Virko Annus ja Marko Matvei lasteetenduses "Lambaarst".

Kölni Eesti Kooli külastas lasteteater Trumm Eestist

Viimaste aastate jooksul on kujunenud kenaks traditsiooniks eesti näitlejate esinemised Kölni Eesti Koolis. 7. mail tulid külla kaks lammast ja üks lõvi alias lasteteater Trumm.

Loomulikult oli lõbusas teatritükis peidus õpetlik iva, mille näitlejad Triin Tüvi, Virko Annus ja Marko Matvei kenasti lastele edasi andsid. Mida siis meelde jätta? Näiteks seda, et ka lammastel hakkab talvel õues palja pea ja mantlita külm.

Aga peale suurt aplausi polnud teater veel sugugi läbi, vaid sai hoopis hoogu juurde. Spontaanse casting'u käigus moodustus õpilastest, õpetajatest ja lastevanematest uus trupp, kes esitas meeleoluka näidendi printsess Kunigundest.

Selle eest teater "Trummile" veelkord suur aitäh! Tulge jälle meile!

Täname toetuse eest Eesti Instituuti, EÜSLi ja lapsevanemaid.

Anneli Jehkul

Ka lapsed said näitlemises kätt proovida.

Fotod: Heiko Schmauck

Üle Läänemere

Kohtumisõhtu Meeli Tui-Lorenzliga

"Kõige ilusam merereis on Tallinnast Stockholmi ..." Selle kauni mõttega, millega kõik üritusel viibijad kõhkluseta nõus olid, alustas Meeli Tui-Lorenz jutustamisega oma teekonnast Rootsi.

Aprillis toimus Berliini Eesti Majas üritustesarja "Zeitzeugengespräch" raames kohtumine Meeli Tui-Lorenziga. Meeli Tui-Lorenz rääkis oma perekonna põgenemisest mootorpaadiga 1944. aasta sügisel Nõukogude terrori eest, uuest elust Rootsis ning hiljem Berliinis. Sel sügisel tuli tuhandetel põgenikel silmitsi seista loodusjõududega ning hirm sõja ees oli suur.

Rootsi jõudes suunati eesti sõjapõgenikud peagi iseseisvasse ellu ja tööle, aga hoolimata toest ja abist ei ole uue elu alustamine, teadmata, kas saab veel kunagi koju Eestisse tagasi, lihtne. Lisaks südamevalule ja igatsusele lähedaste järele, kes Kodu-Eestisse jäid, tuli rajada uus kodu ja õppida kiiresti ära keel, et perekon-

Meeli Tui-Lorenz on Berliini Saksa Eesti Seltsi asutajaliige ning ta on olnud aastakümneid Eesti kultuuri üks vaimseid alustalasid Berliinis.

nale igapäevast leiba teenida. Rootsi sai väga paljudele eestlastele uueks koduks, lapsed said koolihariduse ja võimaluse elada ja kasvada vabades. "Ma ei mäleta tegelikult üldse aega, mil ma rootsi keelt ei osanud," meenutab Meeli naljaga pooleks.

Sidet Eestiga ning kontakti lähedastega ei olnud lihtne hoida, saadeti kirju ja teateid läbi mitmete isikute, oodates vastust ja elumärki lähedastelt. Kuid side Eestiga ei katkenud ning see on tänaseni tugev ning oluline osa igapäevast elust.

Igal perekonnal on oma põgenemise lugu ning läände jõudmised on väga erinevad. Aga läbielatud hirmud ning valu moodustavad ühise tervikteadmise elust ja põgenemisest läände moodustavad olulise peatüki Eesti ajaloost. Teatavasti on eestlastel, kes läände põgenesid, suur osa Eesti iseseisvuse taastamisel.

Kohtumine toimus saksa keeles ning oli suunatud eelkõige saksakeelsele publikule.

Ingrid Melzer

Kultuuripäevad Annabergis

algus lk 1

Oli aeg suunduda kunstisaalist kinosaali. Kuna seekordse kultuurilise koosviibimise teemaks oli religioon, siis ei saadud sellest mööda minna ka kinoteose valikul. Dokumentaalfilm "Kristus elab Siberis" sobis selleks suurepäraselt ning üks filmi kaasautoritest, Jaak Kilmi, oli kohale transportitud, et rikastada visuaalset elamust autori kommentaaridega. Teadmine, et kusagil kauges Siberis elab õnnelik kogukond, kes usub, et nende juht ja õpetaja nimega Vissarjon on uuestisündinud Kristus, tekitas minus ühtaegu nii elevust, hämmingut kui kaastunnet. Eriti seda viimast. Pärast filmi avanes suurepärase võimalus autorilt uurida, kuidas sellise filmi tegemine sügaval Venemaal ja veel pühast paigast üldse võimalikuks sai ja mismoodi see täpselt toimus. Jällegi, Eestis kohtuvad kinokülastajad filmitegijatega ainult festivalidel, aga Annabergis on see juba kujunenud iseenest mõistetuks.

Kuna popkorni ei pakutud, siis järgnes filmivaatamisele pidulikult õhtusöögiks tituleeritud kehakinnitus. Vaatamata religioossele alateemale polnud õnneks siiski tegu Püha õhtusöömaajaga, vaid minu jaoks juba tuttava külma kanakintsu ja soojade lihapallidega rikastatud buffet-lauaga. Tuntakse ka rootsi laua nime all. No igatahes selline toitumisvorm, kus nobedamatel on rikkalikum valik ja pikaldased võivad sootuks nälgida. Aga see söök ei olnud lõppkokkuvõttes sugugi oluline, sest peagi hakkas vaimutoitu pakkuma ansambel Puuluup.

Selle nime taga peituvad eespool juba äramärkimist leidnud Marko Veisson ja Ramo Teder. Ei salga üldse, et tegu on minu suurte lemmikutega, kes juba paar viimast aastat on mind motiveerinud Viljandi folgisti osa saama. Sel aastal otsustasin pausi pidada, sest lemmikstaarid, nagu hõbekandikul, toodi ju kodukanti kätte. Kaks meest, hiiu kandleid, hunnik luupereid, väarikas lavaline liikumine ja hea huumorimeel – see ongi ansambel Puuluup. Kuna Eesti Keele Instituut pole minu andmetel veel ülistussõnade leksikoni välja andnud, siis pean ma piirduma oma kesise "oh kui super, väga lahe, suurepärase" stiilis iseloomustusega. Tegelikult oli muidugi palju parem, aga nagu selle

Kultuuripäevade korraldajad Anneli Aken ja Eha Salla.

muusikaasjaga enamasti on, eks ikka oma kõrv on kuningas. Mis aga nende religioosusse puutub, siis kuna see seos ei olnud esmapilgul väga ilmne, tuli korraldajatel paluda, et muusikud pisut muudaksid oma ühe tuntuma hittloo sõnu nii, et see kõlaks "käisin Riisalus ringi ilma ristita (originaalis riskita – toim.), tõin Puuluubil uued saapad".

Kontserdi lõppedes ei lõppenud õnneks otsa pillimeeste ramm, vaid aktiivsemaid muusikahuvilisi kaasati improvisatsioonile, mis tänu luuperitele muudkui pikenes ja pikenes ja pikenes ... kuni kaminasimsile ilmus tabav ja mitmetähenduslik kiri "lõputu küünlapäev". Pidulikkus sai sellest aga ainult hoogu ning peagi oli sõbralik kultuuripublik kogunenud klaveri ümber, et koos ümiseda rohkem või vähem tuttavaid viise. Klaver, kitarr, saksofon, flööt – muusikute annetel ei olnud piire ning polkast rokini kõlas varajaste hommikutundideni. Ei olnud nooti, mis oleks jäänud mängimata. Rõõm peegeldus kohalolijate nägudelt ning seintele ladestus järjekordne kultuurikiht. See va Eesti oma.

Pühapäev oli tavapäraselt pühendatud poliitkultuurile ning taaskord ei pidanud staaridega ärahellitatud publik pettuma. Marju Lauristin, kelle nimi on kirjutatud juba ammu ajalooõpikutesse ja kellest kogunemaid poliitikuid pole Eestil just palju ette näidata, jagas kuulajatega oma europarlamentarisadiku kogemusi ja nägemust maailma asjadest. Talle sekundeeris Mart Laanemäe, Eesti suursaadik Saksamaa Liitvabariigis,

kelle pikaajaline diplomaadikarjäär on taganud talle koha Eesti välisesteenistuse raskekahurväes. Publik kuulas, tundis aukartust, noogutas ning julgemad esitasid südame põksudes kümme korda peas valmisõnastatud küsimusi päevapoliitilistel, filosoofilistel ning tulevikuenustuste teemadel, ise muidugi pabistades, et ega ometi rumal välja ei kuku. Kusjuures mulle tundus, et sama hirm oli ka küsija naabritel ja teistel saalis viibijatel. Õnneks olid vastused sedavõrd huvitavad ja elukogemusest pakatavad, et ajapikku alanes ka õhus tuntav aukartuspinge ning kõik saalisviibijad said oma uudishimu rahuldatud.

Selleks, et külalisi mitte väsitada arvukate autogrammi ja koospildistamise soovidega, olid korraldajad tulnud mõttele lõpetada hariv ja meelelahutuslik kultuuriprogramm suure ühispidistamisega, mis jäädvustaks nii esinejad kui osalejad. Seda loomulikult selleks, et lihtsustada tulevaste pärandiurijate tööd potentsiaalse museaali kallal.

Kultuursem, haritum, rõõmsam – seda on isegi rohkem, kui ühelt nädalavahetuselt oleks paslik loota. Nüüd jääb üle veel oodata vaid umbes kolmsada päeva uue kultuurisüstitini ning soovida kultuuripäevade veduritele Eha Sallale ja Anneli Akenale palju jõudu, lennukat fantaasiat, häid kontakte ning jätkuvat Eesti riigi toetust kulutuuripäevade korraldamiseks. Minu sügav kummardus teile. Jään ootama rituaaliderohket traditsioonilist kultuurikursust järgmisel aastal samal ajal.

Liina Teras

Frankfurdi Eesti Kooli teatritrupp enne esinemist: (vasakult) Karina Ründva, Silver Helk, Mattias Ründva, Isabel Arunachalam, Helena Blum, Agnes Helk.

Foto: Linda Blum

Frankfurdi Eesti Kooli teatritrupp osales Eestis teatrifestivalil

5.–6. maini toimus Harjumaal Kolga koolis vabariiklik algklasside teatrifestival, millest võttis osa Frankfurdi Eesti Kooli teatritrupp.

Mahuka näidendi ettevalmistamisel tuleb ette, et mõnel lapsel saab poole peal võhm otsa. Juba käimasoleva projektiga liitus jaanuaris Müncheneri Eesti koolist Helena, kes võttis üle Nunu rolli. Nii sündis Frankfurdi-Müncheneri ühisprojekt: kahel nädalavahetusel harjutati koos. Töö oli intensiivne ja pingeline, aga nagu ütleb eesti vanasõna: "Raske õppustel, kerge lahingus".

Oma panuse etenduse õnnestumiseks andis ka Miksteatri lavastaja ja näitleja Kaido Rannik, kelle käe all said noored kahepäevase lühikoolituse näitlemisest. Muidugi ei saa mainimata jätta toredaid ja lahkeid vanemaid, kes lapsi moraalselt toetasid ja abistasid ning kelle käe all valmisid matistvad kodused lõunasöögid.

Kolga kooli õpilased korraldasid festivalil osalejatele toreda vastuvõtu ning pakkusid lahkelt meie väikestele näitlejatele kodumajutust. Lapsed said võimaluse oma eesti keelt lihvida ning saada kohalikest huvitavatest teadmisi Eesti koolielust. Oma etteastega jäid väikesed näitlejad rahule. Noored said huvitava kogemuse võrra rikkamaks, õppisid töötama meeskonnas, arendasid teiste kuulamise oskust ning loomulikult said jälle sammuke lähemale Eesti kultuurile.

Linda Blum, Müncheneri Eesti Kooli õpetaja

Missugune see "Eesti Kool" peaks olema ehk mida teha koos, kui kokku tulevad erinevas vanuses ja erineva keeletasemega lapsed, kes "Kes aias" enam mängida ei taha? Minu vastus oli: mängime teatrit, töötades ühise konkreetse väljundi nimel, ära kasutades laste tugevaid külgi ja toetades nõrgemaid, alustades funktsionaalse lugemisoskuse arendamisest ...

Süües kasvab isu. Kogemus esinemisest Eesti Raja peol Kölnis näitas: suurem siht ja arvukam publik mobiliseerib. Kellele veel esineda? Eestis on kooliteatrid oma festivalide süsteemiga väga heal tasemel, miks mitte otsida sidet Eesti koolieluga ja mõõta oma jõupingutusi kompetentse kodupubliku ees, ühendades reis veel õppekäikudega Tallinnas!

Juhus tahtis, et umbes samal ajal tuli samale mõttele – lõimida ulgueseiti lapsi Kodu-Eesti koolisündmusesse – selleaastase teatrifestivali korraldaja Terje Varul, Kolga kooli kirklik kirjandusõpetaja ja teeneka kooliteatri Kohal-olijad eestvedaja. Olime esimese väliseesti kollektiivina teretunud ja hüppasime üle maakondlikest eelvoorudest, sattudes mõõtu võtma kohe parimatest parimatega. Kui meie osalemise mõte ja moto oli muidugi eelkõige osasaamisrõõm, tuli kohalolijana salamahti väike võistluspisik ja -närv ikka sisse.

Näitlejapremia Silver Helgile räägib iseenda eest. "Pingevara loo vaatajani toomise eripremia" Frankfurdi Eesti koolile rääkis žürii esimees Linnateatri näitleja Margus

Tabor juhedajate vestlusingis lahti järgmiselt: meeldis julgus, kuidas lähenesime – väikese sisulise nihestusega – Kivirähki 1996. aastal kirjutatud materjalile.

Kontekstis, kus juttu kergekäelisest silditamisest ja lahterdamisest, tundus endiselt õige kasutada autori originaalsõnastust "neeger" ja mitte libastuda silmakirjalikul moodsa poliitkorrektsuse teel. Liiatigi oli meil musta hiire rolli võtta tõmmunahaline poolesti tüdruk Isabel, kes mängleva bravuuriga seda rolli kandis ja näitlejapremia ka kuhjaga ära oleks teeninud. Saatsime Valge Hiire Nunu Ameerika asemel avastama Eestit: tee lavastusse leidsid kummipaates pagulased ja okasroosikeseunne langenud kikelipsuga president kummijänku Albert, kes "ometi ei saa kahe printsessiga korraga abielus olla". Laste soovil ei saanud me siiski ka Ameerikast päris mööda: ära sai söödud pirakas piparkoogimees Trump. "Eks ole see söögi värk on ikka kõige tähtsam asi maailmas," rõhutas seepeale rahulolevalt kõhtu hõõrudes Hall Hiir Silver oma elufilosoofiat. "Kes siis veel ei peaks pinevatesse poliitilistesse teemadesse pingeva mängulisusega lähenemist tooma kui mitte väliseestlased oma kõrvalpilguga," võttis Tabor meie panuse ja kunstilise tulemuse kokku.

Hoidsime lippu kõrgel: ulgueseiti kollektiividele hoitakse ka järgmistel aastatel uks hea meelega lahti.

Eha Salla, Frankfurdi Eesti Kooli teatritrupi juhendaja

"Teater kohvris" – ühemehe rändteater

Müncheneri Koolis oli 29. aprillil iseäralik ja meeleolukas teatripäev, sest külla tuli koos nukkude ja teatrikohvriga Heino Seljamaa.

Heino Seljamaa on näitleja, nukunäitleja ja laulumees, kes pärast pikki aastaid lavalaudadel mängimist hakkas unistama hoopiski rändnäitleja elust ja nüüdseks on oma võlukohvriga lõpmata palju ringi rännanud ning esinenud erinevates riikides ja väga paljude laste ees.

Seljamaa on öelnud, et laste jaoks on oluline kunstilise teksti juurde juhatamine ja näitleja läheb pisikese vaataja juurde kui võrdse juurde, ei või ega tohi olla üleolev ning lapsele tuleb samamoodi mängida nagu täiskasvanule, ainult palju paremini!

Laulva näitleja teatrikohvris on mitmed muinasjutud ja lood. Meie kooli lastele oli kaasa võetud vendade Grimmide muinasjutt "Okasroosike". Teatud ja tuntud lugu kuningatütre, kes endale värtne sõrme torgates nõiduse tahtel saja-aastasesse unne vajub.

Kui kikelipsu ja kaabuga näitleja laste ette ilmus, oskas ta kohe kõigi pilgud kinni püüda ja mõnusate naljadega tähelepanu koida. Lapsed said näha, millise näoga on lammas ja kuidas kana enne munemist tasakesi kloksub ja kuidas pärast munemist kaagutades üle õue teatab, et pesas ootab soe ja värske muna. Küsimusele, kuidas on "Okasroosike" saksa keeles, kostis kooris õige vastus "Dornröschen".

Teatrilava sai paika mõne hetkega ja nüüd näitas võlukohver, mille tiibadest said etenduse kulissid, ka enda sisu. Kõik näitemängu tegelased olid publiku silme ees ja ootasid kannatlikult enda etteastet. Kitarrikeeled täitsid orkestrirolli ja muinaslugu võis alata.

Näitleja sai lahke aplausi ja seadis end koos lastega pildile. Pärast

Heino Seljamaa. Foto: Linda Blum

klõpsutamist katsid kiired perenaised ja nobenäppused koogimeistrid laua, et üheskoos veel juttu puhuda ja head paremat maitsta. Kuid pillimehe elu pole kerge, ütlevad ju L. Tungla kirjutatud laulusõnadki "Kui teised söövad, pillimees teeb tööd" ja Heino Seljamaa esitas enda muusikutee kõige kuulsamad laulud "Koristajatädi lauluke" ja lastesaadetest (praeguste emadele) meelde jäänud "Leopoldi laulu" ("Hea sõbra jaoks on valla mu ukse ja mu hing"). Kaasalauljate hääled kostsid kenasti, mõlema laulu sõnad ja viisid olid meeles küll.

Kuid on juba nii, et iga pidu saab kord otsa, pillimehel otsa lõpeb ramm – nii ka meie külaline, ühemehe rändteatri lavastaja, muusik, kunstnik, lava- ja nukumeister ning näitleja võttis oma muinasjutumadani ja kitarri, et taas teele asuda, sest kuskil on pisipõnnid ärevalt ootel.

Müncheneri koolipere ütleb aitäh koos kõikide lennukate ja vaimukate soovidega!

Margit Urbel

Pisemad teatrikülastajad ei tihanud pildile tulla. Foto: Kadi Mustasaar

Teatrikohver Berliinis

Reedel, 28. aprillil said eesti juurtega lapsed Berliinis ai-mu lugudest, mis legendaarse nukunäitleja Heino Seljamaa kohvris peidus on.

Seekord tulid sealt välja kuningas ja kuninganna, kes endale väga järelkasvu ootasid. Kuni ühel kaunil päeval lükkasidki nad lossihoovis roosat vankrit. Nii mitmedki lapsed olid kuulnud lugu varudele kutsumata jäänud kurja haldja sõnumisest, mis ühe kauni kuningatütre unne suigutas ja ta hiljem Okasroosikesena üle ilma tuntuks tegi. Sellele vaatamata (või just selle tõttu) elati sündmustele kaasa ning jälgiti põnevusega, kuidas näitleja nukku-

dele hinge sisse puhus ja pealtnäha lihtsate vahenditega uue maailma lõi. Maailma, milles vahel ei saagi täpselt aru, mis on mängult, mis päriselt. See salapärasena õhku jääv küsimus toobki vaataja teatrisse tagasi. Nagu ka lood, mis ühest põlve teise kandudes siiski alati uut moodi kõnetavad ja midagi meist endast räägivad. Siin on lasteteatril hindamatu roll. Seda väärtuslikumad on ka need harvad hetked, mil nukud lastega korraga eesti keeles kõnelema hakkavad.

Heino Seljamaa oli Berliini Eesti Kooli suhtlemishimulistest lastest lummatud. Meie poolt aitäh talle külaskäigu eest! Kristi Grünberg

Väikeste näitlejate muljeid

Esinemine tuli hästi välja!

Ma läksin Eestisse 4. mail ja olin seal kuni 8. maini. Ma olin vanaema juures. Siis me läksime Kolga kooli ja vaatasime teisi teatri tükke. Järgmisel päeval esinesime meie. Meil tuli see väga hästi välja ja me saime ühe väikese auhinna. Sellel samal õhtul käisime me ka televisioonis kus me tohtisime kõike vaadata ja näha kuidas seal töötatakse ja kell 18:30 saime me pealt vaadata kuidas uudiseid telesa- se lastakse. Järgmisel päeval käisime me Bastioni käikudes kus oli pisut jahe aga väga põnev me nägime väga palju ajalooliseid asju ja lahetaid välja kaevatud kive. Peale seda tegime me veel ühe viktoriini mis mulle väga meeldis. Meie tiim võitis ja me saime väikese auhinna. Peale seda käisime me veel kinos ja siis läksin mina enda vanaemaga täti juurde kus me õõbisime. Siis esmaspäeval läksi-

me me lennuki peale ja lendasime tagasi Saksamaale.

Karina Ründva, 8 a, Frankfurt

Reis Eestisse meeldis väga

Eestis oli minu arust meie näitetrupil väga tore olla. Reedel me nägime väga palju etendusi. Reedest laupäevani õõbisin ma ühe väga toreda poisi juures ja me saame siiani hästi läbi. Ta nimi on Uku. Laupäeval nägime me veel etendusi, meie etendus oli Andrus Kivirähki Hiired Pöõningul, mina mängisin selles etenduses vana Nahkhiirt. See tuli meil päris hästi välja, kuigi lõpus tekkisid mul mõned probleemid (mu müts ja tiivad kukkusid maha). Õhtul käisime veel televisioonis ekskursioonis, seal oli täiega vahva. Me nägime nii palju asju, kuidas mis toimib. Pühapäeval käisime me Bastioni käikudes, kuhu mu ammune sõber ka kaasa tohtis tulla.

Seal oli natuke jahe, aga mulle meeldis seal väga, sest see oli mulle uus ja põnev, nagu televisiooniski. Peale seda tegime me ühe viktoriini, see mulle väga ei meeldinud. Peale vanalinn ekskursiooni kohtusin ma veel mõne tuttavaga. Kokkuvõttes meeldis see reis mulle väga ja ma tänan sind selle toreda reisi eest, aitäh Eha.

Mattias Ründva, 14 a, Frankfurt

Palju uusi teadmisi

Teatripäevad olid üks tore kogemus. Kolgal tutvusin uute inimestega. Mulle oõmaja pakkunud perekond oli väga lahke ja tore. Oli huvitav vaadata erinevaid teatrinäidendeid. Mõned näidendid meeldisid mulle rohkem, mõned vähem. Üldiselt jäin teatrifestivaliga rahule. Niisamuti pakkusid mulle põnevust ja uusi teadmisi ETV ja Bastioni käikude külastus.

Helena Blum, 13 a, München

KAMA2 ehk Berliini Eesti Kultuuripäevad 17.–18. märtsil

Alustada tuleb lihtlabasest selgitusest, et Eesti kultuurist pole Berliini (ja ka mujalt Saksamaalt selleks puhuks eraldi pealinna sõitnud) eestlastel ja muil huvilistel sugugi kama kaks, vaid Berliini Eesti Kultuuriselts, mis kannab läbi-lõhki eestiliku nime KAMA, sai kaheaastaseks.

Sündmust tähistati nagu mullu peamiselt ACUDkunsthausis, kuid ka Berliini Eesti Koolis. KAMA sünnipäeva peeti kultuuripäevadega niisiis juba teist korda ning tänavugi hõlmasid need väga erinevaid valdkondi: teatrit, filmi, kirjandust, muusikat. Kuigi kava oli mitmekülgne, jäi vähemalt allakirjutanule mulje, et seekordseid Berliini Eesti Kultuuripäevi läbis punase niidina hoopis laulmine. Nii andis KAMA2 kinnitust ka läänes laialt levinud legendile eestlastest kui kirjilikust laulurahvast – päris mitu korda tuli ette rohkem või vähem spontaanset koos- ja/või kaasalulmist, olgu siis regilaulus poeetess Veronika Sillamaa eestlaulmisel, kollektiivses duetis Liisi Koiksoniga või C-JAMI kontserdil kaasa jämmides.

Kultuuripäevade avanguks oli 17. märtsil Andrus Kivirähki tekstide põhjal sünninud monoetendus “Sinised kilesussid jalas” ehk kuus monoloogi raha asjus Indrek Taalmaa peaosas – see tähendab kõigis kuues peas. Taalmaa, kes on monoteatri üks peamisi propageerijaid Eestis, Tallinna Kammerteatri ning monoteatrifestivali Monomaffia eestvedaja, on Andrus Kivirähki varasemate tekstide põhjal monoloogid ise kokku pannud. Neid esitavad kuus üsnagi erisugust tegelast, kellel on ka rahasse ja selle olulisusse väga erinev suhe – üksi eksistentsi piiril vireledes kaht poega kasvatav naine, heal järjel ja omal moel täiesti süüdimatult ebaempaatiline pastor, puhastverd rullnõkk ...

Nagu näitleja pärast etendust tunnistas, olnud härra kirjaniku esimene reaktsioon, kui Taalmaa tekstide kasutamiseks luba küsis, peale hetkelist vaikust: “No ma tahan näha, kuidas sa seda hääletajaneit teed!” Indrek Taalmaa tegi. Miniseelikus ja veenvalt. Väga veenvalt. Ja väga naermapavalt, suheldes intensiivselt publikuga ja ilmselgelt improviseerides palju ning muljetavaldavalt. Publik ei jäänud ka vastust võlgu. Kuna grimm ja ümberriietumine toimusid laval – Irina Suuder kergelt ironiliselt, äärmiselt võluval kaasabil –, võis publik vahetult seda osa teatrist ja näitleja briljantselt ümberkehastumisvõimet imetleda. Ning kuigi paljud polnud vist juba ammu niimoodi naernud, oli see kohati naer ühe mitte just nutva, aga tõsise silmaga: etendus andis nagu mõõdamines võimsa ja ka mõtlemapaneva galerii Eesti inimes-

test, mis tuleb siinsetele eestlastele (ikka veel) tuttav ette. Päris põnev oleks mõtlemäng teemal, milliseks kujuneks see galerii, kui tekstid pärineks Saksa kirjaniku sulest ja näitleja Saksamaalt. Etendusele järgnes vestlus Andrus Kivirähkiga. Autori sõnul oli rahateema lihtsalt üks suurepäraseid võimalusi karakterite loomiseks. Kuna tekstid ise olid kirjutatud hoopis teiseks otstarbeks ja palju varem, kuid hakanud aja jooksul oma elu elama, tões kirjanik, et kirjutama asudes ei tea kunagi, kuhu välja võib jõuda. Kivirähk juhtis tähelepänu ka asjaolule, et tükk tuli välja juba kriisiajal 2010, mil rahateema oli eriti üleväl, kuid laval kõlas vägagi aktuaalseid nalju (näiteks Eesti praeguse peaministri aadressil); seetõttu tõstis Kivirähk esile võimsa improviseatori Taalmaa osakaalu lõpptulemuse juures. See olla märgatavalt suurem kui tekstide autori oma.

Põhipäeval, 18. märtsil toimus esimene üritus juba hommikupoolikul Berliini Eesti Koolis, kuhu oli lastega kohtuma tulnud lastekirjanik Kairi Look. Tema küll kultuurkapitali, küll lastejutuvõistluse auhindu võitnud raamatud – “Leemuripoeg Villu teeb säared”, “Lennujaama lutikad ei anna alla”, “Piia Präänik kolib sisse” jt. – olid Berliini lastele osalt juba tuttavad. Seda enam jälgisid nad (muide värskest Pariisi kolinud) kirjaniku tutvustusi ja ettelugemist päris hooliga. Selle iseenesest võib-olla kõige kriitilisema noore publiku arvamuse võib vist päris hästi kokku võtta allakirjutanu tütre spontaanset hüüatusega: “Väga meeldis!”, millele lisaandis õhates: “Ta oli nii armas!” Sellele ei saa kohe kuidagi vastu vaielda. Pikk autogrammisaba kohtumise lõpul rääkis samuti enda eest.

Täiskasvanute programm jätkus juba ACUDkunsthausis Doris Kareva ja Veronika Kivisilla kavaga “Sõida tasa üle silla”. See eelmistel kultuuripäevadel esinenud Indrek Koffi ja Jan Kausi soovitatud luuleduo osutus suurepäraseks koosluseks. Võib-olla mõjusid otsustava värtsina just mõningad olulised erinevused näiteks oma lüürika ja peene huumori poolest sarnastena tundunud poeetide vahel. Kuidas iganes see pole, võluvalt mõjusid nii Kivisilla sageli muhelemaajavad, aga knihviga argipildikesed inimitüüpidest (Kivisilla: “Mulle meeldib vanameestest kirjutada!”) kui ka Kareva vahedad vinjetid tema raamatust “Perekonnaalbum”, millest igatühe üle tasuta pikemalt mõtiskleda, või mõistujutt “Sinine kivi” – mille üle samuti tasuta järele mõelda. Kivisilla väike mustade jalgadega jumal (luuletusest “Väike jumal”) hakkas aga tänu paljudele publiku hulgas viibinud emadele õhtu jooksul oma elu elama. Minu meelest (ja publiku

Luuletajad Veronika Kivisilla ja Doris Kareva esinesid kavaga “Sõida tasa üle silla”.

Foto: Kadi Mustasaar

vastuvõtlikkust arvestades pole see üksnes minu mulje) – minu meelest oli möödunud kõige rohkem kümme minutit, kui lugemisi muhedate vestetega sisse ja välja juhatanud Kivisilla järsku teatas, et kolmveerand tundi on juba läbi ja tasane sõit üle silla hakkab otsa saama.

Erinevate sisukate väikevormide seltsis läks aeg niigi ruttu, kuid veel mitmekesisemaks muutis kava (muide kunagi “Ellerheinas” laulnud ja vanamuusikahuvilise) Kivisilla algatatud kooslulmised. Üks publiku hulgast tulnud küsimus (muusikateadlaselt prof. Kristel Pappelilt) käisiki mõlema esineja suhte kohta muusikaga – vastused olid “Kahepoolne armastus” (Kivisilla) ja “Ühepoolne armastus” (Kareva), kuid mul tekkis juba poeetesse – ja eriti Karevat! – lugemas kuuldes mõte, et niivõrd keelemänguline kunst on kahtlemata väga musikaalne. Kui sain hiljem teada, et “Perekonnaalbum” olevat ühe küsitluse kohaselt praegu enim loetud luuleteos, ei üllatanud see põrmugi; Kivisilla värskema luulekogu „Cantus firmuse“ viimased eksemplarid omakorda müüdi ACUDkunsthausis läbi nagu soojad saiad.

Järgnes paus kohvi ja sünnipäevatoridiga. Peale kultuuri pakuti KAMA2-l üldse palju võimalusi vestlusteks ning vennastumiseks ja Vana Tallinnat, Eesti kartulisalatit ning muidugi keelt alla viivat (nagu kuulukse, õõsel käsitööna valminud) küpsisetorti. Külaliste heldimus oli peaaegu käegakatsutav. Otse loomulikult ei saanud KAMA2 läbi kamata, mis oli saadaval nii vahel kui ka pakkidena, mida sünnipäevalaps Saksa kombe kohaselt soovijatele koju kaasa andis. Ähmaselt meenub mulle siinkohal isegi muigamisi mõeldud argument KAMA poolt, kui kaks aastat tagasi kultuuriseltsile nime otsiti: võimalus pidada maha KAMA2!

Kohvi-, st kamapausi järel jätkati juba inglise ja kohati paralleelselt eesti keeles, kõigepealt lühifilmiprogrammiga. Kavas olid kaks üsna erinevat linat: Ants Tammiku doku “Habras maailm” (2016, 35’) ja Janno Jürgensi lühifilm “Räägitakse, et tomatid armastavad rokkmuusikat” (2016, 40’). “Habras maailm” võitis parima lühidoku auhinna Eesti Filmi- ja Teleauhindade galal 2017 nind rahvusvahelise žüriiga Matsalu loodusteemaliste festivalil parima operaatori preemia – ja Berliinis publiku südamed, kuulsin hiljem mitut vaimustunud kiidukõnet. Korrapärratut, ürgsena näidatud raba- ja soomaastikke ühelt poolt

ning inimtegevuse tagajärjel sirgjoonelisi kaevandusvälju teiselt poolt vastandaval filmil on kahtlemata iseloomu. Pilti saadab vaid Aivar Surva muusika. See kooslus – looduspiltide üleminek üha enam estetiseeritud kaadritele töötavatest masinatest ja inimestest diskreetse muusika saatel – seostus mulle aga Godfrey Reggio kuulsale “Koyaanisqatsi’ga” (1982), esimese filmiga Qatsi-triloogiast, mille *soundtrack*-i on loonud minimalist Ameerika helilooja Steve Reich; ka see linat koos tegeleb inimese sekumise ja loodusega, kasutades pildimaterjalina (linnuleenu ja sageli aegluubis või kiirendatud) pildisekventse loodusmaastikest ja linnadest ning masinatest. “Habras maailm” on nii oma tempolt kui pildimaterjalilt muidugi omal moel üdini eestilik (või vähemasti ugrilik – filmijärgsel vestlusel selgus, et näiteks karu oli üles võetud Soomes) ja juba sealäbi ainulaadne, sealjuures rakursilt igal juhul ootamatu ning oskab heita ka koomilise kõrvalpilgu. Janno Jürgensi mitmeid auhindu kogunud lühifil-

mi “Räägitakse, et tomatid armastavad rokkmuusikat” puhul on tegu perekonnadraamaga, milles nooremate materialistlik maailmavaade pörkub vana generatsiooni palju ajatuma elukäsitlusega; mõlemad on kanged ja veri samas siiski paksem kui vesi. Vana mees leiab noorima põlvkonna, lapselapsega hoopis ühisema keele kui omaenda lastega – õieti küll vaid päranduseks oleva maja pärast pead vaevava tütreaga; poeg pole isaga juba aastaid suhelnud (lubab seda aga teha oma pojaga). Lühifilmi vähestesse kaadritesse mahub palju ja erinevaid tundeid ning veel ka vihjeid nende ajaloole perekonnaelus. Pärast filmi toimunud väga sümpaatses vestluses režissöör Jürgensi ja kaas autori ning stsenaaristi Antti Naulaineni (küsitles Ingrid Hübscher publiku aktiivsel osalusel) selgusid mitmed huvitavad üksikasjad ja autorite vaatepunktid (näiteks on lool isiklik taust), kuid film ise jätab otsi meeldivalt lahtiseks ja võimaldab eri tõlgendusi – kahtlemata teose üks plusse. Lühifilm, milles on peidus midagi enam!

Kairi Look Berliini Eesti Koolis.

Foto: Sebastian Stotz

Indrek Taalmaa ja Irina Suuder.

Foto: Kättriin Helena Huttunen

Liisi Koikson võlus põhirepertuaari kuuluvate lauludega ja oma sooja olekuga publiku südamed.

Foto: Kadi Mustasaar

Esines kvartett C-JAM oma tuntud headuses.

Foto: Kadi Mustasaar

KAMA2 õhtuprogrammi moodustasid kaks kontserti. Muusikalise osa avas Liisi Koikson koos suurepärase kitarristi Marek Taltsiga ning ettekandele tulid enamikus laulud, mis on selle lauljari austajatel ilmselt peas. Polnud kuidagi märgata, et äsjane emakssaamine Koiksoni lavalolekut kuidagi mõjutaks – seda nii puhtalt muusikalisest-vokaalsest küljest kui ka tema professionaalse, aga sooja ja vahetu publikuga suhtlemise maneerid poolest. Muu hulgas rääkis laulja ka loo oma eelmisest Berliinikogemusest aastal 2010, mil ta esines – siinsele publikule tundmatuna, ühesõnaga tegelikult *incognito* – üsna spontaanselt ja honorarita legendaarses, nüüdseks ukseid sulgenud klubis “Polnische Versager”, lihtsalt soovist selles linnas laulda. – Lisaloota Koikson ACUDKunsthausest muidugi ei pääsenud, milleks oli “Tuulevaiksel ööl” ja mis lauldi sõna otseses mõttes kollektiivses duetis publikuga. Mul oli õnn istuda aldi kõrval, kes oleks vabalt võinud selle loo esitada ka laval Koiksoni kõrval.

Õhtu või õigemini juba öö lõpetas tšellokvarteti C-JAM (koosseisus Pärt Tarvas, Tõnu Jõesaar, Margus Uus ja Levi-Danel Mägila) kontsert või auvalt öeldes üha rajumaks muutunud sõu. Minu üllatuseks oli see juba aastast 2004 (küll mõnevõrra muutunud koosseisuga) koos mängiv ja väga populaarne kvartett paljudele siinsetele eestlastele kaunikesti tundmatu. Kuid pöördes publiku reaktsiooni arvestades pakkus C-JAM kuulajatele väga meeldiva üllatuse. Muidu Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris töötavad tšellistid elavad end C-JAMis välja hoopis teise ja ka klassikalise muusika mängimisest erinevat tehnikat nõudva repertuaari peal, nimelt – lihtsustatult öeldes – popihittide seadeid esitades (tegelikult mängitakse ka seadeid rokk-, hevi- jm. muusikast ning need teeb suure osas ansambel ise, täpsemalt Pärt Tarvas). Just nimelt esitades, sest tegu on tšellomängust millegi hoopis enamaga, kontserdi dramaturgia on täiuslikult läbi mõeldud ja ontlikud klassikalised muusikud moonduvad laval õhtu edenedes üha enam rokkstaarideks. Kõige selle õnnestumise eelduseks on loomulikult täiuslik pillivaldamine. Muusikalise huumori kõrval ei puudu ka teravmeelne ja publikut naerutav jutuosa ning kokkuvõttes täidab C-JAM suure osa Eestis võrdlemisi hõredast muusikalise kabaree nišist. Võiks ju arvata, et neli ühesugust instrumenti muutuvad suhteliselt ruttu üksluiseks, kuid tšello oma suure mänguulatuse ja mitmekesise tämbri-ripaletiga on selliseks otstarbeks eriti sobiv pill, näiteks on selle suurepäraselt võimalik imiteerida elektrikitarrari. Ainuke tõrvatilk meepotis oli seekord alt vedanud helitehnik(a?), nii et C-JAM otsustas peale paari esimest lugu mikrofonid kõrvale visata. Mõni lugu küll kannatas selle all veidi, kuid publikut venis ilmselgelt ka *unplugged* versioon.

Berliinlased on ACUDKunsthause taliste ürituspaikadega harjunud, kus

kvaliteetseid sündmusi toimub kusa- gil kolmandas tagahoovis ning kõrvuti võivad aset leida klubiõõ Poola räpiduuga, elitaarsed filmiseansid ja Islandi kultuuripäevad. ACUDKunsthause paikneb siiski erinduslikult Rosenthal Platzis lähisel ning ka mitte kolmandas tagahoovis. Kuid üsna mitu Eestist tulnud esinejat, sh. C-JAM, oli just ACUDKunsthause alternatiivsest ja vabameelsest tagatrepiatmosfäärist tõsiselt vaimustunud. Samuti tõstsid päris mitmed ülesastujad esile publiku tuntavat küünarnukitunnet, ühtehoidmist, kuigi kuulajate-vaatajate hulgas oli ka mujalt Saksamaalt kohalesõitnuid (Braunschweigist, Hamburgist, Leipzigist ...), kes Berliini eestlastega mitte iga päev ei venastu. Jäi mulje, et seekord oli kohal eelkõige see osa eestlastest, muide kõigist vanusgruppidest, kes on tänu- lik peaaegu igasuguse Eesti kultuuri impordi eest (olemata sealjuures ebakriitiline) ja ei jõua nišiarenguid Eestis enam väga tähelepanelikult jälgi- da. Ja sellise publiku juurest on ainult väike samm teiste (Ida-Euroopa poole) avatud huvilisteni. Sellised ei puudunud muidugi ka seekord päriselt. Lõpuni oli kohal ürituse suur fänn Eesti Suursaadik Saksamaal Mart Laanemäe; kultuuriatašee Merit Kopli tuli sedapuhku osavõtust ühe ootamatu reisi tõttu suure kahjutundega loobuda.

Siinne ülevaade sai üsna üdini positiivne. Kahtlemata ei kõitnud kõik üritused kogu publikut ühtmoodi, kuid minu mulje järgi jagus austajaid täiesti kindlalt kõigile esinutele ja vastuvõtt oligi vägagi entusiastlik, et mitte öelda: kohati lausa joovastunud. Siiski kerkivad KAMA2 tiimi sõnutsi Berliini-suguses linnas sellist üritust korraldades loomulikult üles küsimused sihtgrupist ja ürituse suunilusest. Kuidas koostada kava, mis huvitaks mitte ainult siinset juba iseenesest kirjut eestlaskonda, vaid ka muud publikut, milline tasakaal tead- tud vana ning uue-trendika või ka veel küllalt tundmatu vahel on antud tingimustes võimalik või soovitud, kuidas seda hoida – ja seda kõike ilma pankroti ja kurnatussündroomita? Külaliste positiivsust arvestades võib tiim kultuuripäevadega küll igati rahule jääda (ja üldjoontes ta seda oma sõnul ka tegi). Nagu mitmete osale- nutega vesteldes selgus, loodab publik väga, et korraldajatel jagub jaksu ja õhinat ka KAMA3 jaoks. Seega – lõpuks, aga kohe päris kindlasti mit- te viimases järjekorras on kultuuri- päevade organiseerimise eest (ja seda oma põhitöö kõrvalt) erilise tänu ja imetluse ära teeninud peakorral- dajad Kadi Mustasaar ja Aira Pasche. Meeskond – õieti naiskond – oli muidugi palju suurem ja sinna kuulusid veel Reelika Ramot, Üve-Lydia Toomperre, Maarika Bischoff, Maret Paas, Liina Stotz, Kristiina Piilik, Kristi Grünberg ja üsna hiljuti mees- konnaga liitunud Ingrid Hübscher ja Kristi Klopets. Abilisi oli veelgi. Kniks ja lilled, tänud ja aplaus!

Anu Schaper

“Eesti Raamat välismaal 1944–2010”

Ilmus Anne Valmase koosta- nud “Eesti Raamat välismaal 1944–2010”.

2003. aastal ilmus Anne Valmase koostatud kaheköiteline monograafia “Eestlaste kirjastustegevus välismaal 1944–2000”. Selle teise köite raamatukataloogis on registreeritud välismaal eesti kirjastuste, organisatsioonide ja üksikkirjastajate poolt väljaantud trükised eesti ühiskonnas. Vastavalt tolle aja võimalustele õnnestus registreerida kokku 4070 trükist. Neist 84 protsenti oli olemas Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu väliseesti kirjanduse kes- kuses, kus on senini kõige täielikum väliseesti kirjanduse kogu. Lisaks bibliograferiti trükiseid Eesti Arhiivis Austraalias Sydneys ja Eesti Arhiivis Ameerika Ühendriikides Lakewoodis, samuti kasutati välismaa raamatukogude elektronkataloogide abi, eelkõige Rootsi koondkataloogi Libris.

Pärast selle töö valmimist jäi pü- sima mõte, et palju olulisi teoseid on registreerimata, eriti eesti haritlaste poolt välja antud ning välismaa teadus- astutustes ja ülikoolides ilmunud teadustöid, dissertatsioone, aga ka õpikuid jm väärtkirjandust. Maail- makuulsate eestlastest teadlaste arv ulatub sadadeni. Nimetagem siinkohal kasvõi mõnda neist.

Ragnar Nurkse – New Yorgi Co- lumbia Ülikooli professor, kes oma töödega jõudis maailma mainekai- mate teadlaste hulka ja kelle töid on tõlgitud paljudesse maailma keeltes- se.

Rootsis elanud arhitekti ja kunsti- ajaloolase Ervin Pütsepa raamat kir- rurgikeskuste kavandamisest “Plan- ning of Surgical Centres” avalda- ti inglise, rootsi, türgi ja jaapani keeles. Kaasaegsete haiglate planeerimise aluseid tutvustav monograafia “Modern Hospitals” ilmus 1979.

Tehnikateadlastest on nimeka- maid autoreid ehitusinsener August Komendant. USAs ilmus tema su- lest raamat eelpeingestatud raudbe- toonist “Prestressed Concrete Struc- tures”, millest USAs on ilmunud erinevate pealkirjade all 11 trükki, lisaks tõlked hiina ja vene keelde. Nõukogude Liidus sai sellest Mosk- vas soovitatav ehitusõpik.

Kirjanik Jyri Kork töötas NASAastronaukainsenerina. Elektro- nikateadlane Sven Olving on olnud Rootsi Tehnikateaduste Aka- deemia president, Chalmersi Tehni- kaülikooli rektor, konsultant kõrg- tehnoloogia alal tuntud firmades Electrolux, Ericsson ja Volvo, Jaapani Tehnikateaduste Akadeemia välis- liige. NASA programmides on osale- nud ka Lembit Lilleleht. Enrik Nõges on olnud konsultant lennuki- te ehitamisel, sealhulgas Boeingute konstrueerimisel; lennukimootori- te konstruktor USAs oli ka Sannu Mölder. Mart Mägi oli Rootsi Au- totööstuse Liidu esimees, Ole Go- lubjatnikov üks interneti loojatest, mäeinsener Arthur Linari saavutas kuulsuse teemantide uurimise alal. Kõigi viimatinimetatute poolt on il- munud ka arvukalt erialaseid teadus- töid.

Meditsiini vallas avaldas põhjali- ku uurimuse Tartu ülikooli arstitea- duskonna ajaloost “Die Medizinische Forschung und Lehre an der Uni- versität Dorpat/Tartu 1802–1940” meditsiiniajaloolane Ilo Käbin.

Radioloog Jüri Kaude on kaits- nud kaks doktoritööd, tema lühi- eluloo ülevaate “Radioloogia minu elus” lisas on registreeritud tema ar- vukad publikatsioonid. Göttingeni ülikooli meditsiiniprofessor Johan- nes Piiperi teadusuuringud kajast-uvad tema publikatsioonides. TLÜ Akadeemilise Raamatukogu välis- eesti kirjanduse keskus on üle 600 tema teadusartikli ja separaadi.

Epidemioloog Rjurik Golub- jatnikov töötas USAs Buffalo ja Wisconsinis ülikoolis ja oli pühen- dunud mitmesuguste viiruste uuri- misele ja vaktsiinide väljatöötamise- le. Kirjanikuna tuntud Enn Nõu oli nimekas kopsuhaiguste arst, kes on avaldanud ka ridamisi teadustöid.

Nimetatud on ainult pisuke osa väliseesti teadlastest. Äsjailmunud bibliograafias registreeritud teadus- töde arvukus võib lugeda umbkau- du 2500 trükist ja kindlasti ei ole see loetelu ammendav.

Vaatamata sellele, et paljude riiki- de ülikoolides ja uurimisastutustes tegutsenud eesti teadlased on and- nud maailma teadusesse suure panuse, puudub Eestis tänaseni nende teaduslikust loomingust ammendav ülevaade. Ka meie teadusraamatu- kogudes on vaid tühine osa välis- maal tegutsenud eesti pagulastea- dlaste trükistest. Anne Valmas

Grupa Janke Randalu – Kristjan Randalu ja Bodek Janke.

Tipptasemel muusikute kontsert kodupubliku ees

Grupa Janke Randalu – Kristjan Randalu ja Bodek Janke –esi- nesid 1. mail Karlsruhe Tollhau- sis.

Täpselt kümme aastat tagasi, 1. mail 2007 oli Karlsruhe džässisõpradel võimalik Tollhauseis nau- tida kõrgetasemelist džässmuusikat Kristjan Randalu ja Bodek Janke esi- tuses. Tookordse kontserdi raames omistati Kristjanile Baden-Würt- tembergi 2007. aasta Jazzpreis, Bodek sai sama autasu 2008. aastal. Li- saks eelpoolnimetatutele astusid siis Kristjan Randalu kvarteti koosseisus üles veel tšellist Stephan Braun ning kontrabassist Antonio Miguel.

Seekordse muusikaalamuse eest hoolitsesid Kristjan (klaver) ja Bodek (löökrüstid, tabla, kellad, hää) kahekesi. Kontserdi esimeses osas esitati uusi omaloomingulisi palu ning ka maailma džässklassika (Miles Davis) töötlusi. See oli uus kava,

milline on plaanis peatselt ka CD-le jäädvustada. Teises pooles tulid esi- tusele aga vanad tuttavad lood, nagu eesti lastelaulu “Igal ühel oma pill” arranžering jpm.

Kunstnikud, kes on koos 27 aastat musitseerinud, Kristjanit (s. 1978) ja Bodekit (s. 1979) seob aastatepikkune sõprus ning koostöö, mis ulatub tagasi juba Karlsruhe Helmolz Gym- naasiumi. Nad omavad suurepäraselt tehnikat ja loomingulist potsentsiaali, mõistavad üksteist pilgust. Seega pole ime, et nende kontserdid alati suureks kunstiliseks elamuseks kujunevad ja saalid väljamüüdnud on.

Ka sel õhtul polnud publik aplausiga kitsi ning muusikud esitasid mitmeid lisapalasisid, enne kui Krist- jan ja Bodek soovijatele autogramme jagama hakata said.

Millal järgmine kord duot Karls- ruhes kuulda saab, ei osanud Krist- jan öelda. Esinemisi on tihedalt, nii

Fotod: Meeli Bagger

on duol mai lõpul mitmed kontser- did Venemaal ning juuni algul esi- neb Kristjan Austraalias Peedu Kas- si trio Momentumiga.

Meeli Bagger

Pilk ette

● **Karlsruhe jaanipäev**
laupäeval, 24.06.2017 kell 16.00.
Info: Meeli Bagger
m.bagger@web.de

● **25.06. – Darmstadt**
baltisakslaste jaanituli, kuhu on oodatud ka eestlased
algus kell 15.00
Koht: baltisakslaste maja aed,
Herdweg 79, Darmstadt

● **17.06. – Dortmund**
Ewert & The Two Dragons
Kontsert algab kell 20.00
Konzerthaus Dortmund
Brückenstr. 21

● **kuni 24.06. – Berliin**
kunstnik Ivar Kaasiku näitus
saatkonnas
Etteteatamine vajalik:
e-post: Embassy.berlin@mfa.ee
või tel 030-254 60602

● **23.07. – Niederzissen**
Avakontsert "Vulkaanide öö"
Collegium Musicale Eesti
Endrik Üksvärava juhtimisel
Info: Tourist-Information, Kapel-
lenstr. 12, 56651 Niederzissen
www.infobalt.de

Teeme Ära talgupäeval vähemalt 52 650 talgulist

6. mail toimunud üle-eestilisel talgupäeval Teeme Ära osales vähemalt 52 650 talgulist, mis moodustab Eesti elanikkonnast 4%. Tänavu korraldati rekordiline arv talguid (2130).

Teeme Ära talgupäeva eestvedaja, Eestimaa Looduse Fondi juhatuse liige Tarmo Tüür ütles, et laste- ja noorteastaga seotult kutsuti tänavu talgutel osalema just noori. "Noorte kaasamine talgutetele aitab Eestimaal sajandeid viljeletud talgutraditsioonide tutvustada ja edasi anda kasvavale põlvkonnale," rääkis Tüür.

2018. aastal toimub eestlaste eestvõttel suur maailmakoristuspäev, milles osaleb lootuste kohaselt vähemasti 150 riiki. Lisaks sellele, et planeet saab sel päeval loodetavasti hoobilt palju puhtamaks, peaks sellest saama Eesti 100. sünnipäeva üks tähtsamaid rahvusvahelisi sündmusi.

Teeme ära on kodanikuliikumine, mis sündis 2008. aastal, kui 50 000 eestimaalast vaid viie tunniga kogu Eesti prügist puhtaks koristasid. Teeme Ära talgupäev on kujunenud kümnete tuhandete eestimaalaste igakevadiseks suursündmuseks, kui tullakse kokku ning võetakse ühiselt käsile kodukandis kõige pakilisemad tööd.

Underi esimene rahuaasta kodumaal toob uue tava

Eesti kirjandusmaailmas sai 27. märtsil alguse uus traditsioon – esimest korda ajaloos on Eesti kirjandusriigil võimalik minna Marie Underi sünniaastapäeval poetessi mälestama tema hauale Rahumäe kalmistul.

"Tegu on erakordse olukorraga, sest Marie Underi põrm jõudis Eestisse alles möödunud suvel. Kui paljusid teisi kirjanikke on olnud võimalus käia sünniaastapäeval nende haulal tänumeelselt mälestamas, siis Marie Underi puhul meil seda võimalust varem olnud ei ole," ütles Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse teadur Elle-Mari Talivee.

Eesti Raja toimetuse tänab annetuse eest

Leonhard von Rambachi

Suur tänu!

Juubilarid!

See maailm, mis elab sinus,
mis sinuga ühes loodi,
on sama vana kui sina
ja veidi su enda moodi.

Mai
Merike Miländer
Erich Ratasepp

Juuni
Ines Lember
Diana Nikanorova
Ivika Rehbein-Ots
Hedda Wachtmann

Südamlikke õnnesoove!

Eesti Ühiskond Saksamaa Liitvabariigis
Eesti Rada

ÜLESKUTSE

Berliini Saksa Eesti Selts kogub sel aastal annetusi Rakvere Kolmainu Kiriku eestvedamisel rajatud ja Rakveres asuva puuetega inimeste töökeskuse rajamise toetuse jaoks. Kutsume kõiki üles seda võimalust kasutama, et abivajajad võiksid elada täiel rinnal väärrikat elu.

Annetused palume teha meie kontole:
Deutsch Estnische Gesellschaft Berlin e.V.
Berliner Volksbank
IBAN DE64100900007392255006
BIC / SWIFT-Code: BEVODEBB
Märksõna: Rakvere
Annetuse eest saab kviitungi, mille saab esitada koos tuludeklaratsiooniga.
Lisainformatsioon: Ingrid Melzer
e-post: ingrid.melzer@gmail.com

Rõõmsat meelt ja erksat hinge,
las need aastad teevad ringe!
Hoia noorussädet ikka,
eluteed veel käia pikka!

Õnnitleme Merike Miländerit
60. juubeli puhul!

Kölni Eesti Kooli õpetajad, õpilased ja lapsevanemad

XII noorte laulu- ja tantsupidu "Mina jään"
R, 30. juunil kell 19.00 Tantsupeo I etendus Kalevi keskstaadionil
L, 1. juuli kell 13.00 Tantsupeo II etendus Kalevi keskstaadionil
kell 15.00 Rahvamuusikapidu
kell 19.00 Tantsupeo III etendus Kalevi keskstaadionil
P, 2. juuli kell 9.30 rongkäik.
Kell 14.00 Laulupidu Lauluväljakul
Piletid saadaval: www.piletilevi.ee

Eesti Vabariik 100

Tähistame koos Eesti 100. sünnipäeva

EÜSLi korraldusel tähistame ühiselt seda väärrikat juubelit Saksamaal Bonnias, Haus Annabergis, nädalavahetusel 23.–25.02.2018, kulminatsioonina laupäeval, 24. veebruaril 2018.

Peo motoks on "Aasta 1918 – sada aastat tagasi oli nii ...".

Kuidas inimesed riietusid? Mis muusikat kuulati? Milliseid tantsu tantsiti? Mille vastu tunti huvi? Teema on väga mitmekülgne ja lubab fantaasial lennata.

Laulame, tantsime, musitseerime üheskoos nii, nagu oleks see 100 aastat tagasi olnud ja tunneme südamest rõõmu ning uhkust meie väikese kodumaa üle!

EÜSLi juhatus

Berliini lastekirjandusfestivali fookuses oli tänavu Balti riikide lastekirjandus

10. mail algas Berliinis lastekirjandusfestival **Berliner Bücherinseln**, mille fookuses oli tänavu Baltimaade lastekirjandus. Eestist esindasid festivalil illustreeritud Ulla Saar, Kertu Sillaste ja Regina Lukk-Toompere.

Kertu Sillaste ja Ulla Saari viisid festivalil läbi mitmeid töötube.

Lisaks sellele on nende ja Regina Lukk-Toompere tööd väljas festivali illustreeritud raamatutele. Näitus "Balti lasteraamatullaadid" on üleval 10. maist 30. juunini Humboldt raamatukogus. Tänavuse näituse teemaks on mitmekesisus.

Berliner Bücherinseln toimub tänavu kaheksandat korda. Küm-

ne festivalipäeva jooksul toimus Saksamaa pealinnas 30 üritust, mis kõik pühendatud lasteraamatutele ja raamatullaadidele.

Festivali eesmärk on tutvustada lastele raamatute loomise, tootmise ja levitamise protsessi ning viia nad kokku lasteraamatute loojate ja vahendajatega.

ER

Hollandi eestlased loovad laulupeo traditsiooni

Hollandi eestlased korraldasid laulu- ja tantsufestivali **Kõlavöö, mis tõi Amsterdami kokku ligi 250 viieteistkümnend Euroopa riigis elavat eesti lauljat, tantsijat ja muusikut. Korraldajate unistus on, et festivalist kasvaks välja Euroopa eestlaste laulupeo traditsioon.**

Eesti inimesi, kes Euroopas tegutsesid ja kel samas tihedalt side meie tantsu, laulu ja muusikaga, on üha enam. Sellest sündiski Hollandi Eesti Majas Kõlavöö festivali mõtte, millest võiks kasvada Euroopa eestlaste laulupeo. Et Eesti kultuur püsiks ka võõrsil olles, vahendas "Aktuaalne kaamera".

"See ongi see rõõm hoida oma kultuuri. Räägin oma lastega ka igapäevaselt eesti keelt. Vahel nad mõtleavad, miks sa, ema, räägid kogu aeg eesti keelt, siis ma ütlen, et küll te ühel hetkel saate aru, miks see vajalik on. Nad saavad juba nüüd aru, et neil on lisauks elule lahti, et kasutada eesti keelt ja leida oma tee elus," selgitas Kõlavöö korraldaja Agnes Kuusik-Dijkstra.

Kõlavöö korraldaja Kaire van der Toorn-Guthan lisas, et tegelikult tahaksid nad ka hollandlastele tutvustada eesti laulu- ja tantsukultuuri, sest hollandlastel on selline asi vajunud aegade hämarusse.

ERR

SPORT

Anett Kontaveit tegi tennis ajalugu

Eesti parim naistennisist Anett Kontaveit (WTA 68.) sai 17. mail oma karjääri kõige vägevama võidu, kui alistas Rooma WTA turniiri teises ringis maailma esireketti Angelique Kerberi kahes setis 6 : 4, 6 : 0.

Kelly Sildaru on parim noor talisportlane

Eesti vigursuusataja Kelly Sildaru võitis Euroopa Olümpiakomitee poolt välja antava Piotr Nurovski nimelise auhinna, mis on mõeldud Euroopa parimale noorele talisportlasele. Võitja sai karika ja 12000eurose stipendiumi.

Viimane veerg

● Rainer Sarneti film "November" osales Tribeca filmifestivalil World Narrative Competition võistlusprogrammis, kus filmi operaator Mart Taniel pälvis parima operaatori preemia. Lisaks sellele ostis Tribeca festivalil "Novembri" leviõigused Oscilloscope Laboratories, mis tähendab, et 2017. aasta lõpust jõuab "Rehepapi" ekranisering ka Ameerika kinodesse.

● 24.–30. aprillini väljandud 28. Tallinna rahvusvahelisel festivalil Jazzkaar sai kontsertidest, tasuta päeva sündmustest ja linnaruumiprojekti aktsioonidest osa rekordilised 25 000 inimest, neist 12 500 piletiga külalist. Jazzkaarel esines 210 muusikut 23 riigist.

● 4. mail anti Lääne-Virumaal Vinni vallas üle Eduard Vilde nimeline kirjandusauhind, mille pälvis Mihkel Mut. Kirjanik sai preemia romaani "Eesti ümberlõikaja" eest.

● Tartu Kunstimuseumi direktoriks valiti Signe Kivi, kes asub tööle 26. juunil. Muuseumi lähiaegade ülesanne on lisaks mitmekesiste sisutegevuste jätkumisele ka kogude kolimine uutesse Eesti Rahva Muuseumi hoidlatesse. Signe Kivi puhul tõsteti esile tema juhtimiskogemust ja mitmekesiseid sügavaid teadmisi kunstivaldkonnas. Tartu Kunstimuseumi seniine direktor Rael Artel otsustas omal soovil muuseumijuhhi ametist lahkuda.

● 3. mail valis EMTA valimiskogu akadeemia tulevaseks rektoriks klaveriosakonna professor Ivari Ilja. Ivari Ilja sai esimeses hääletusvoorus valimiskogult 30 poolthäälet. Valituks osutumiseks piisavalt 28 häälest. Professor Ivari Ilja ametiaeg algab 1. septembril 2017.

● Haapsalust pärit maailmakuula illustraatori Ilon Wiklandi ja Rootsi lastekirjaniku Rose Lagercrantz'i raamatust "Pikk, pikk teekond" ("Den långa, långa resan") valmis Stockholmis kuninglikus ooperis samanimeline lasteopera, vahendas ERRi uudisteportaal. Raamat ja ooper pajatab kunstniku lapsepõlvest Haapsalus ja Rootsi pagemisest aastal 1944, vahendab Financial Times.

● 11. mail toimus Eurovisiooni teine poolfinaal, kus astusid üles ka Eesti esindajad Laura ja Koit Toome looga "Verona". Eesti finaalkontsertidele ei pääsenud.

● Austraalia üks suurimaid ajalehti The Sydney Morning Herald valis Haapsalu linna 2016. aasta parimaks turismlinnaks maailmas. Haapsalu puhul on lehes ära toodud seotus Tšaikovskiga, luiged merel ja viigil ning Skandinaavia stiilis puitharitektuur linnuse ümbruses ja restoranide väliterrassid.

● Suri majanduspublistist Andres Arrak, kes oli pikka aega Tartu Ülikooli majandusteaduskonna lektor ja kirjutas ajakirjanduses majandusteemalisi artikleid. Andres Arrak valiti 2009. aastal pressisõbraks ja 2010. aastal Postimehe aasta arvamusiidriks.

● 16. mail suri näitleja Arvo Kukumägi. Kukumägi on mänginud rohkem kui 40 linatöös. Filmikunsti juurde sattus ta lavakunstkateedri tudengina, kui tegi kaasa lühifilmis "Tätoveering". 1980. aastal lõpetas ta Tallinna riikliku konservatooriumi lavakunstkateedri näitlejana. Aastail 1980–1984 töötas Eesti NSV riiklikus noorsooteatris, hiljem vabakutseliselena.

Täpsustusi, kommentaare, ettepanekuid, kaastöid, kuulutusi ja teateid ootame aadressile EestiRada@yahoo.de

Tähtaeg: iga paaritu kuu 10. kuupäevaks. Kaastööde pikkus kuni 2 lehekülge.